Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 139 (13933) | 1975 оной июниин 14, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ТАБАН ЖЭЛЭЭ ДҮҮРГЭБЭ

Колхозой үүлтэртэ фермын hаалишан Эрдэни Онхотович Раднаев байгша оной апрелиин 17-до юhэдэхи табан жэлэйнгээ даабарита түсэб дүүргэhэн юм. Түс фермын hаалишан, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентэ Цэндэма Гундуновна Дашиева апрелиин 22-то мүн лэ табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй.

Тиихэдэ КПСС-эй обкомой гэшүүн, Ленинэй ордентэ хонишон О. Э. Сангадиева, хонишод Евдокия Балдмаева, Б. Киргидеев, С. Эмедеева гэгшэд мүнөө жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьгадые түлжүүлжэ, табан жэлэйнгээ түсэб болзорhоо холо урид дүүргэбэ.

В ГАРМАЕВ,
Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

НҮХЭР Н. В. ПОДГОРНОТОЙ hУНГАГШАД УУЛЗАБА

...юзна республиканuудай, ...ажалшадай депутадуу... нютагай Соведүүдэй ...лтада бэлэдхэл хадаа ...арад хоёрой эбдэршэ... нэгэдэлые, Ленинэй мү...гүй үзэл сурталай hал... мандаhые эли тодоор ...улна. hунгуулиин кам... социализмын туйлалта...ые, социалис демокра... булюу hайнична гэршэл... бүгэдэ арадай харалга ...во.

...сква хотын Ленинград... hунгуулиин округой ...шадай түлөөлэгшэд ...Союзай Ехэ театр соо ...н 12-то сугларба. Эн... ...СФСР-эй Верховно Со... депутадта кандидадаар ...округhоо дэбжүүлэгдэ... — КПСС-эй ЦК-гай ...тбюрогой гэшүүн, ...Р-эй Верховно Соведэй ...диумэй Түрүүлэгшэ ...лай Викторович Подгор... уулзалга болобо.

...нгуулиин урда тээхи ...анай президиумдэ — ...С-эй ЦК-гай Политбю... гэшүүн, партиин Мос... горкомой нэгэдэхи ...тарь В. В. Гришин, ...СР-эй Верховно Сове... Президиумэй Түрүүлэг... И. А. Яснов, СССР-эй ...вно Соведэй Союзай ...дэй Түрүүлэгшэ А. П. ...иков, КПСС-эй МГК-гай ...гой, Моссоведэй гүй... ...мой гэшүүд, түб хотын ...йна, совет, ниитын ор...ацинуудай хүдэлмэри... ...д, ажалай ветеранууд, ...шүүл, сэрэгэй элитэ ...ьнигууд, эрдэмтэд, со... ...льтурын ажал ябуулаг...

...ртиин Ленинградска ...жой нэгэдэхи секре... Ю. Н. Репников суглаа нээгээ. Бухы совет хүнүүд шэнги районой ажалшад партиин дотоодын ба гадаадын политикые бухыдэнь hайшаажа, эдэбхитэйгээр дэмжэнэ, газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ талаар олон талын, аша үрэ ехэтэй ажал ябуулгын түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, тэрэнэй Политбюродо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ агуу ехэ баяр хүргэнэ, гээд тэрэ мэдүүлээ.

Союзна республиканuудай Верховно Соведүүдэй депутадта түрүүшын кандидадуудай дунда манай олонациональна Эсэгэ ороной арадууд Коммунис партиин, Совет гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдые нэгэн дуугаар нэрлээ, гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Энэ ушар хадаа партиин дайшалхы штаб — Ленинскэ Центральна Комитедтэ олониитын хизааргүй ехээр этигэдэг байhаниие, арадай зол жаргалай аша туhада тэрэнэй хэдэг ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэжэ байhаниие шэнэ хүсэтэйгөөр гэршэлнэ.

Суглаанда хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев толгойлогшотой, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрое хүндэлэлэй президиумдэ нэгэн hаналаар hунгаа.

Депутадта кандидадай этигэмжэтэ нюур — «Изолятор» заводой токарь, коммунис ажалай ударник В. Н. Бадейкин Н. В. Подгорныи намтар, ажалайнь зам түхай хөөрэжэ үгөө. Коммунис партиин, Совет гүрэнэй элитэ ажал ябуулагша Николай Викторович Подгорный СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын тушаал даажа байхадаа, Совет гүрэниие саашадань бэхижүүлхэ, коммунис байгуулалтада Соведүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ талаар ехэ, аша үрэ ехэтэй хүдэлмэри хэнэ, партиин түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулна, гээд үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Москва хотын Ленинградска округой hунгагшадые нүхэр Н. В. Подгорныи түлөө дуугаа нэгэн hаналтайгаар үгэхыень үгэ хэлэгшэ уряалаа. Тиигээд коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө дуугаа үгэхэдөө, бүхы hунгагшад социалис Эхэ оронойнгоо саашадаа hалбаран мандахын, бэхижэхын түлөө, совет арадые коммунизмын шэнэ илалтанууд тээшэ бата найдамтайгаар хүтэлжэ ябаhан Советскэ Союзай Коммунис партиин түлөө дуугаа үгэхэ, гээд тэрэ найдуулаа.

hүүлээрнь «Гидропроект» институдай гидротехническэ барилгын гол мэргэжэлтэ, Социалис Ажалай Герой, Н. А. Малышев, Петр Алексеевэй нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрикын утаhа ээрэгшэ, коммунис ажалай ударник, Л. М. Кудрявцева, машина бүтээлгын заводой директор Н. В. Кравчук, № 37-дохи поликлиникын участково врач Л. С. Великоцкая үгэ хэлээ. Болохоёо байhан hунгалтые совет хүнүүд политическэ, ажалай ехэ эдэбхиин оршон байдалда угтажа байна, гээд тэдэнэр тэмдэглээ. Түгэсхэхы жэлэй, бүхы табан жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, КПСС-эй ээлжээтэ XXV съездые эрхим hайнаар угтаха хэрэгтэ ажалшадай эдэбхи үүсхэл зорюулагдана.

Эндэ сугларагшад Н. В. Подгорные халуунаар угтаа. Тиигээд тэрэ үгэ хэлээ.

Н. В. Подгорный суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн нүхэдтэ, партиин, гүрэнэй бусад хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта тэрэнэй кандидатурые депутадта кандидадаар дэбжүүлээд, халуун үгэ хэлэhэнэйнь түлөө предприятинуудай, эмхи зургаануудай, организацинуудай, колхоз, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые, Арми болон Флодой сэрэгшэдтэ, бүхы hунгагшадта халуун зүрхэнэй баяр хүргөө. Танай найдабариие би бүхы ажал хэрэгээрээ, бүхы ажалаараа харюулха гэжэ оролдохоб гээд депутадта кандидат хэлээ.

Центральна Комитедтэ хүдэлдэг минии бүхы нүхэдүүд шэнги минии ажалда үгтэhэн сэгнэлтые манай ленинскэ партиин ажал ябуулгада үгтэhэн сэгнэлтэ гэжэ хэлэхэ байнаб. Тэрэнэй агууехэ хэрэгтэ алба хэхэ гээшэ партийна хүтэлбэрилэгшэ, коммунист бүхэнэй гүнзэгы, зоригжуулхы удха шанартай хэрэг — манай бүхы хүсэл оролдолгын, бүхы хүдэлмэриин, бүхы ажабайдалай зорилго гэжэ харанабди.

Ажалша олоннитын аша туhада бүхы ажал ябуулгаяа зорюулдаг хадаа манай парти агууехэ хүсэтэй юм гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ. Совет хүнүүд манай партиин дотоодын, гадаадын политикые үндэрөөр сэгнэнэ, тэрэнэй Центральна Комитедэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев толгойлогшотой ЦК-гай Политбюророгой ажал ябуулгые, нэгэн дуугаар hайшаана, дэмжэнэ. Энэ эсэшэ сусашагүй, аша үрэ ехэтэй ажал ябуулгыень бүхы оронуудай ажалшад халуунаар hайшаана, бүхы дэлхэй дээрэ манай партиин, Совет гүрэнэй нэрэ хүндые бүри өөдэнь үргэнэ.

Н. В. Подгорный hүүлэй жэлнүүдэй туршада арадай ажахые хүгжөөлгэдэ, СССР-эй экономическа, бэеэ хамгаалха hүр хүсые бэхижүүлгэдэ туйлагдаhан ехэ амжалтанууд тухай хөөрэжэ үгөө. Бүхы араднай, бүхы оромнай КПСС-эй XXV съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ бэлдэжэ байна гээд Н. В. Подгорный саашань хэлэнэ. Коммунис парти өөрынгөө съездэдэ Центральна Комитедые тойрон бата жагсаалтайгаар ерэхэнь. Болохоёо байгаа партийна съезд совет арадай, зохёон байгуулхы ажалай, партиин аша үрэ ехэтэй ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдые согсолхо, совет общестьвын ажабайдалай бүхы талын гол шэглэлнүүдые тодорхойлхо юм. Тиихэдээ арадай ажахые хүгжөөхэ, шанар дээшэлүүлхэ, совет хүнүүдэй ажаhуудалые саашадань hайжаруулхын тула үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ зорилгонууд гол анхаралда байхань дамжаггүй. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэлгэ гүрэнэй журамые, хуули ёhые, илангаяа ажахын харилсаануудай талаар, шууд сэхээр бэхижүүлхэ, даалгагдаhан хэрэгэй түлөө ажалшадай коллективүүдэй, ажалша бүхэнэй эмхидхэл, харюусалга дээшэлүүлхэ ябадалтай гол түлэб холбоотой юм.

Экономическа хүгжэлтын зорилгонуудые удаа дараалан шиидхэхэ зуураа, парти болбол социалис демократиие нарижуулан hайжаруулха хэрэгые ехэ удха шанартай дээрэ тоолоно, олониитын ажалай эдэбхиие шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхые хүсэнэ, гээд Н. В. Подгорный хэлээ. Социалис демократиин байгуулалтада ажалшадай депутадуудай Соведүүд онсо hуури эзэлдэг юм. Тэдэнэр политическэ, ажахын, соёл культурын ажабайдалай элдэб олон янзын шэглэлнүүдые хүтэлбэрилдэг, гүрэнэй хүтэлбэриин бүхы hудалнуудые нэгэдүүлдэг, тиимэhээ ажабайдалай табиhан асуудалнуудые шиидхэхэдээ бүхы талаhаань хаража үзэхэ арга боломжотой байдаг гээшэ. Мүнөө орон доторнай сельскэ, поселково Соведүүдhээ эхилээд СССР-эй Верховно Совет хүрэтэр 50 мянган Соведүүд тоологдоно. Тэдэнэр нютагай, республиканuудай олон янзын аша туhые ниитэ союзна аша туhатай зүбөөр тааралдуулан хаража байдаг юм.

Соведүүд, илангаяа залуушуулай дунда, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулха, ёhо гурим эбдэхэ ушартай шууд сэхээр тэмсэхэ, ажалай, гүрэнэй журамые бэхижүүлхэ асуудалнуудые саг үргэлжын анхарал доороо байлгаха үялгатай юм гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ.

Сэхэ руунь хэгдэhэн шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл манай гүрэнэй эмхи зургаануудые бүдүүлиг зан гаргаха, саарhа дэлгэрүүлхэ, хооhон үгэ дэлгээхэ ябадалhаа зайсуулха туршагдамал зэбсэг мүн гээд Н. В. Подгорный тэмдэглээ. Энээнтэй дашарамдуулан, тэрэ КПСС-эй Центральна Комитедэй hаяхан баталhан тогтоол тухай hануулаа. Тэрэ тогтоол дотор ингэжэ дахинаа онсолон тэмдэглэгдээ гэбэл, мүнөөнэй эрхэ байдалда шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл манай бүхы хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхын тулада бүри ехэ удха шанартай боложо байна.

Н. В. Подгорный бусад гүрэнүүдтэй манай ороной харилсаан тухай хөөрэжэ үгөө. Советскэ Союзай шууд сэхэ, эб найрамдалда дуратай гадаадын политикын ашаар, КПСС-эй XXIV съездын зохёоhон Эб найрамдалай программые амжалтатайгаар бэелүүлhэнэй ашаар, аха дүү социалис оронуудай түрүү үзэл бодолтой бүхы хүсэнүүдэй дэмжэhэнэй ашаар уласхоорондын харилсаануудай хүгжэлтэдэ горитойхон хубилалта болоо. Бата бэхи, бодото дээрээ демократическа эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ саашанхи амжалта туйлаха найдамтай үндэhэ hуури табигдажа байна.

Н. В. Подгорный үгынгөө түгэсхэлдэ ингэжэ хэлээ: Ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй hунгалта манай обществын бата жагсаалай, коммунистнуудай, партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй нэгэдэлэй — Советскэ Союзай Коммунис партиин хүтэлбэри доро байгуулагдаhан агууехэ нэгэдэлэй шэнэ эли тодо гэршэ болохонь дамжаггүй.

(ТАСС).

ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭГДЭЭ

Табан жэлэй hүүлшын жэлэй түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ, бүхы табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ гэhэн мүрысөөндэ промышленна олон коллектив түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр продукци бүтээн гаргаха, худалдаха 5 hарынгаа түсэб холо үлүүлэн дүүргээ.

«Электромашина», «Теплоприбор» заводуудай, нарин сэмбын комбинадай, шулуу нүүрhэ нээмэл аргаар малтан абадаг Бага-Холбоолжоной уурхайн, үйлэдбэриин «Бурмясопром» нэгэдэлэй, прибор бүтээлгын заводой болон бусад зарим коллективүүдэй эршэмтэй шангаар ажаллаhанай ашаар түсэбhөө гадуур горитой ехэ продукци бүтээн гаргагдаhан, худалдагдаhан байна.

15 мянган тонно шулуу нүүрhэн, 17 мянган метр нарин сэмбэ бүд, 1 миллион 851 мянган плитэ шифер, 2000 тонно цемент, 91 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 1967 кубометр модо-зомгооhоной плитэ, 1633 тонно хабсаргамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө. Автокран, электродвигатель бүтээхэ, локомотив, вагон заhабарилха, модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ, шпала хюрөөдэхэ даабари мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдээ.

«Забайкаллес» комбинадай модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын олонхи предприятинууд, локомотив-вагон заhабарилгын завод, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй Улаан-Үдын завод, Хяагтын плавиково-шпадай уурхай, Улаан-Үдын шэлэй завод болон бусад олон предприяти таба hарын туршада hайнаар ажаллажа гараа.

Бүхыдөө республикымнай промышленность продукци бүтээн гаргаха, худалдаха 5 hарын түсэбые 101 процент дүүргэhэн байна. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 7 процентээр үлүү ехэ продукци худалдагдаа. Улаан-Үдэ город, Загарайн, Кабанскын, Прибайкалиин, Сэлэнгын аймагууд продукци үйлэдбэрилэн гаргаха, худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Мүн управлени, министерство, нэгэдэлнүүдэй олонхинь түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэhэн юм.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, түсэбөө дүүргэдэггүй предприятинуудай тоо үсөөрөө. Гэбэшье тэдэнэй тоо үшөө олон. 22 процент болоно. Хэрбээ промышленна томо предприятинуудай коллективүүдэй гүрэнэй түсэб, социалис уялганuудаа бодото дээрэнь дүүргэжэ байбашье, багахан коллективүүд түсэбөө дүүргэхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа элсүүлжэ шаданагүй. Үйлэдбэриин «Буржелезобетон» нэгэдэлэй 1-дэхи, 3-дахи, 4-дэхи филиалнууд, Загарайн карьеро-управлени, 7 леспромхоз, хэдэн лесхоз, тоhоной завод түсэбөө дүүргээгүй. Түсэбөө дүүргээгүй предприятинуудай гэмээр 3 миллионhоо үлүүтэй түхэригэй продукци арадай ажахыда дутуу үгтэhэн байна.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ табан hарын түсэб бүхы дээрээ 99,6 процент дүүргэгдээ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада ажалай бүтээсэ 6 процентээр дээшэлүүлэгдээ.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ

...РШЭЕЭ ШАНГАДХАН...

...магай эгээл томо пред...иин — Зэдын вольфрам...бденэй комбинадай кол... табан жэлэй түгэсхэ...жэлэй түрүүшын үдэр...ршэтэй hайнаар хүдэл...йна. Предприятиин цех, ...да, участок бүхэндэ со...ис мүрысөөн үргэнөөр ...рэнхэй. Тиигэжэ комби... хүдэлмэрилэгшэд, ...й шэнэ амжалта туйла... январь — май hаранууд... ...одукци үйлэдбэрилхэ, ...даха түсэбтэ даабари ...гдэнхэй.

...жэлэй эхиндэ парти... ...вет арадта КПСС-эй ...ральна Комитедэй хан... Хандалгада харюу бол... ...ус комбинадай Холто... Юнхэрэй руднигуу... ...оллективүүд угтамжын ...абаhан байгаа. Үнэтэ ...л бага гаргашатайгаар ...н абажа, түгэсхэхы жэ... ...үсэбтэ даабари болзор... урид дүүргэхын түлөө мүрысөөн тус руднигуудта үргэнөөр дэлгэрhэн байна. Жэшээнь, Холтоhоной руднигта хамтадаа 31 бригада ажалладаг юм. Тэдэнэй дундаhаа 20 бригадын коллектив энэ жэлэй түсэбые гарфигhаа уридшалан дүүргэжэ ябана.

Олохон бригаданuудай коллективүүд хубиингаа табан жэлэй даабариие болзорhоонь урид дүүргэhэн байна. Холтоhоной руднигай суута горняк, Октябриин Революциин ордентэ Даша Цыденович Самбиловай бригадын гэшүүд 1974 оной эсэстэ хубиингаа табан жэлэй даабариие комбинат соогоо бултанhаа түрүүлэн бэелүүлээ hэн. Мүнөө түс бригадын коллектив арбадахи табан жэлэй түсэбөөр ажаллажа байна.

Залуу коммунист Виктор Иванович Титов Холтоhоной руднигай проходчигуудай нэгэ бригадые толгойлно. Ажалдаа hайн үрэ дүнгүүдтэй ябаhанайнгаа түлөө энэ нүхэр hаяхан Ажалай алдар солын гурбадахи шатын орденоор шагнагдаа. Тэрэнэй ударидадаг бригада байгша оной даабариие амжалтатай hайнаар дүүргэнэ.

Комбинадай цех, бригада, участок бүхэнэй коллективүүд КПСС-эй ээлжээтэ XXV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ жагсанхай. Тиигэхэ зуураа техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаhанай, үйлэдбэреэ эрдэм наукын эрилтын ёhоор эрхилhэнэй ашаар предприятиин коллектив энэ жэлэй, мүн бүхы табан жэлэй түсэбтэ даабариие болзорhоонь урид дүүргэхэ зорилготой. Съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ Юнхэрэй руднигай коллектив hайн дүнгүүдые туйлана.

В. БАЛЬЖАНОВ.
Захааминай аймаг.

...НАЙ ХҮДЭЛМЭРИ ЭМХИТЭЙГЭЭР...

...то-Байгалай геологууд ...жэлэй түгэсхэхы жэ... ...зун-намарай хээрын ...эриин хаhада эртээн...hайнаар бэлдээ. Геоло... ...жэлгын комплексно ...н түбэй баазын, вер... ...й талмай дээрэ геоло... ...олоор харагдадаг болоо. ...нэр зунай үедэ геоло... ...жэлгын хүдэлмэри хэ... ...азартаа вертоледоор ...ошожо эхилээ. Геоло... ...й үбэлдөө ажалладаг ...д соо хон жэн болон... Хаа-яа хүнүүд эндэ ...hүүлшынгээ хэрэг... ...дые абажа гарана.

...тиин геологууд, шэн... ...шэд, геофизигүүд, ми... ...огууд, гидрогеологууд, ...рудчигууд энэ жэлэй ...н хүдэлмэри болзор... урид hайнаар хэхэ гэ... ...шидэнхэй. Хээрэ гара... ...урда тэдэнэр пар... ...суглаа үнгэргэжэ, та... ...элэй hүүлшын жэлэй ...марай хүдэлмэри хэхэ ...оёо тодорхойлhон. Тиихэдээ бүхы даа... hайнаар, ашаг үрэтэй... ...үүргэхэ, партиин ээл... XXV съездэдэ өөhэ... ...ажалай бэлэг бариха ...араалаа.

...логуудай энэ жэлдэ ...хүдэлмэри харюусалга ...юм. Байгал-Амарай ...замай баригдажа эхил... тэдэнэй урда шэнэ ...табигдаа. Эндэхи ...лиин баялигуудые бэ... ...олохо, нөөсыень тодорхойлхо, арадай ажахыда зорюулха арга боломжо элирүүлхэ даабари тэдэндэ үгтэнхэй.

— Хээрын хүдэлмэриин энэ үедэ комплексно партиин 8 парти, бүлэг ажаллаха. Холоднинска парти бүхэли жэлэй юм. Тиимэhээ тэрэнэй урда ехэ зорилго табигданхай. Полиметаллическа рудагай хэбтэшэ бэдэрэн олохо, нөөсыень тодорхойлхо зорилготой, — гэжэ комплексно партиин главна геолог Даши Цыренович Цыренов хөөрэнэ.

Хойто-Байгалай геолого шэнжэлэлгын комплексно партиин коллектив БАМ-ай барилгатай холбоотой хэдэн асуудал шиидхэхэ юм. Александр Дмитриевич Кетровэй хүтэлбэрилдэг отряд (геологынь Элеонара Александровна Быкова) барилгын материалнуудые бэдэрэн элирүүлхэ юм. Энэ отряд барилгада хэрэгтэй шулуу, элhэ шоройГуоджикит голой эхин багаар, эрьеэр бэдэрэн олохо, шэнжэлхэ даабаритай. Мүн Нижнеангарск шадархи газарта, Тыйскэ, хушуун шадар, БАМ-ай гараха газарта бүри дүтэхэнэ хирпиисын шабар бэдэрхэ байна. Хойто-Муяын тоннелиин баруун портал малтагдаха газар шадархи Ангаракан, Ковокта голнуудай эрьеэр барилгын шулуу бэдэрэн элирүүлхэ даабари энэ отрядта үгтэнхэй, Нижнеангарскда газар дорохи уhанай нөөсэ тодорхойлхо зорилготой түсхай гидрогеологическа отряд эмхидхэхээр хараалагдаа.

Харюусалга ехэтэй түсхай зорилго геологуудай урда табигданхай. Энэ зорилго бэелүүлхын тула hайн бэлэдхэл хэрэгтэй юм. Тиимэhээ геолгууд бэлэдхэлээ дахин дахин шалгана, хэхэ хүдэлмэреэ тодорхойлно. Холын газарта ошоод, hаадгүй hайнаар ажаллахын тула бүхы бэлэдхэл нарин нягтаар хэхэ хэрэгтэй. Эндэ жэжэ бужа юумэн гэжэ үгы.

Геологууд эдэ үдэрнүүдтэ ехэ хүлгөөтэй. Тэдэнэр гол түлэб хээрэ гаранхай.

Комплексно партиин олонхи геологууд дүй дүршэлтэй, холын энэ аймагта хэдэн жэлэй туршада ажаллажа байhан хүнүүд. Энэ зунай геолого-шэнжэлгын бүхы хүдэлмэри hайнаар, ашаг үрэтэйгөөр хэхэ гэжэ тэдэнэр шиидээ. БАМ-ай баригдаад, ашаглалгада оруулагдахада эндэхи байгаалиин баялигуудые арад зоной аша туhада зорюулха бэлэдхэлэй хүдэлмэри геологууд нэн түрүүн хэхэ байна ха юм. Харюусалга ехэтэй энэ даабаряа саг болзор соонь, болзорhоонь урид дүүргэхэ, партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр геологуудай угтаха байhандань этигэмээр.

Г. ГАНЮГИН.

Яруунынхидай үүсхэл дэмжэнэбди

ҮГЭЕЭ ОЙЛГОЛСОБОЛ, УРАГШАТАЙ ХҮДЭЛХЭШ

Хүхэ ногооной үедэ үхэр мал зүндөө бэлшэжэ, сагаан эдеэн hаба, hуулгаар миил өөрөө, булаг шэнгеэр билтаран гаргажа байха юм гэжэ hанаха болоо hаа, буруу. Зунай сагта hү ехээр hаахын тула баhал ехэ оролдолго, шадабари, шангахан ажал хэрэгтэй.

Тиимэhээ манай фермынхид Яруунын совхозой малшадай үүсхэл уряалтай танилсаад байхадаа, зунай hарануудта сагаан эдеэ ехээр абаха ямар арга боломжотой гээшэбибди, ажалаа хайшан гэжэ эмхидхээ hаамнай, hү hааха, гүрэндэ худалдаха түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэхэб гэжэ hайса бодожо үзөө юм. Мүн фермынгээ малшадай түсхай суглаа зарлажа, энээн тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө hэмди. hаалишан, малшан бүхэн hууриhаа бодожо, hанамжа, дурадхалаа хэлээ.. Дутуу дунда юумэн тухайгаа нюур сахингүй хуу сэхэ руунь хөөрэлдөөбди, тэрэниие үсадхаха хэмжээнүүдые хараалаабди.

Игэжэ үнэн зүрхэнhөө хөөрэлдөөд, бии байhан арга боломжонуудаа hайса элирүүлээд байхадаа, хүн бүхэн өөhэд өөhэдынгөө сохом диилэжэ шадахаар, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялганuудые абаа юм.

Тиихэдээ энэмнай ёhын тэдысэ, уялга абаhан нэрэ нэмээхын тула бэшэ, харин энээниие дүүргэжэ шадахабди, дүүргэхын түлөө үнэн зүрхэнhөө оролдохо хэрэгтэй гэжэ хүн бүхэнэй бүхы сэдьхэлhээ мэдэржэ абаhан уялга болоно бшуу.

Социалис уялга, мүрысөөн гээшэмнай иимэл гол удхатай байха ёhотой гэжэ hананабди.

Манай фермэ үхэр малайнгаа тоогоор багашаг юм. Оройдоол 76 үнеэдтэйбди. Ушарынь юуб гэхэдэ, совхозой түбhөө таhархай Хара-Шэбэр гэжэ багахан тосхондо фермэмнай анхан эмхидхэгдэhээр мүнөө болотор байна. Харин мүнөө совхозой түб тосхондо баригдажа байhан ехэ байрануудай ашаглалгада оруулагдахада, тусгаар hайжаруулагдаhан бэлшээриин бии болоходо, фермэмнай хамтаржа, томодхогдохо юм.

Тингэбэшье ехэ, багашье hаа, даб дээрэ бэеэ даааhан фермэ байгаа хадаа, баhал энэ ехэ мүрысөөнэй хажуу тээ байхагүй, зунай сагта hү ехээр hаажа, табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха hанаатайбди.

Яруунын малшадай үүсхэл дэмжэжэ, манай фермынхид мүнөө зунай бэлшээриин таба hара соо (май-сентябрь) үнеэн бүриhөө дундаа зэргээр 1250 килограммhаа бага бэшэ hү hааха гэhэн социалис уялга абанхай. Фермын түрүү hаалишад Цырен-Даша Цыдыпов, Цындема Жамбалова, Валентина Доржиева гэгшэд энэ үе соо үнеэн бүриhөө 1300 килограммhаа бага бэшэ hү hаахын түлөө тэмсэнэ.

Абаhан уялгамнай хэр дүүргэгдэжэ байна гээшэб?

Мүнөө фермэдэ hаагдажа байhан бүхы 64 үнеэдhээ үдэрэй 820—840 килограмм hүн hаагдана гэхэ гү, али hаамхай үнеэн бүриhөө 10 үлүүтэй килограмм hүн абтана. Харин энээниие бүхы үнеэдтэ хубаажа үзэхэдэ, түс бүриhөөнь 8,5—9 килограмм hүн гаранал даа. Зарим hаалишаднай бүришье ехэ hү hаадаг. Жэшээнь, энэ жэлдэ түрүүшынхеэ хүдэлжэ байhан Галина Жамбалова hаалгадаг 16 үнеэдhээ үдэрэй 195 хүрэтэр килограмм hү абана.

Бэлшээриин ногоо hайн болгохын тула фермын механизатор Даша-Дондок Намшеев газар уhалжа байна. Июниин 10-hаа хойшо малаа үдэр, hүнигүй адуулдаг болоод, үдэрэй гурба hаажа эхилбэбди. Эгээл мүнөө hайнаар адуулаал hаа, үнеэдhээ hүн ехэ гараха байна. Тиимэhээ мал адуулагшад залуу хүбүүд Виктор Очиров, Балбар Гомбоев гэгшэдэй ажалые ходо хинан хаража, үнеэдээ хайшан гээд бэлшээдэгыень шалганабди. Ходо заабарилжа, хэлэжэ байдагбди.

Хэнэйшье мэдэhээр, булта үгэеэ ойлголсожо, нэгэ hанал, эрмэлзэлгэтэй хүдэлхэдэ, ажалнай урагшатай ябаха бшуу.

Ингээд июнь, июль соо үшөө хэдэн үнеэд тугаллаха. Мүн бэлшээриимнайшье hайжарха ааб даа. Энээнэй ашаар hүн үшөөл дээшэлхэ байха.

Үнгэрhэн үбэлжэлгын үедэ үбhэ тэжээлээр тиимэ элбэг бэшэ байгаашье hаа, малай байжа эдеэлхэ, долоо hара соо үнеэн бүриhөө 1300 килограмм hү hааха гэhэн уялгаяа дүүргэжэ шадаабди. Тиихэдэ байгша оной үнгэрэгшэ таба hарада үнеэн бүриhөө 1043 килограмм hүн hаагдаа гэхэ гү, али зунай бэлшээриин үедэ абаhан уялгаяа баhал hайнаар дүүргэжэ шадаа hаа, жэлэйнгээ түсэбыешье амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга манда гүйсэд бии. Энэ жэлдэ манай фермынхид үнеэн бүриhөө 2540 килограммhаа доошо бэшэ hү hааха зорилго урдаа табинхай.

Мүнөө жэлэй эхинhээ хойшо бүхы фермээрээ 769 центнер hү hаажа, хахад жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь хэдэн үдэрөөр урид дүүргэхэ аргатай байнабди.

Ц-Д. БАТУЕВА,
Загарайн аймагай «Дружба» совхозой Хара-Шэбэрэй фермые даагша.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Фермын hаалишад Ц-Д. Бальжинимаева (зүүн гарhаа), Г. Жамбалова, Ц. Жамбалова, В. Доржиева гэгшэд фермые даагша Ц-Д. Батуеватай хөөрэлдэжэ байна. 2. Ажахын түрүү hаалишан Ц-Д. Цыдыпов.
М. НАМЖИЛОВАЙ фото.

Ажалшадай коллектив: хүмүүжэл, харюусалга, журам

hАЙН hАЙХАН ХҮДЭЛӨӨНЭЙ ХҮГЖЭЛТЭ

Залуу хүбүүд, басагадай заводто ерэжэ, цехүүдээр ябахые ходо харахаар. Ажалай ямар мэргэжэл шэлэн олохо гэжэ хүсэhэн залуушуул заводоймнай үйлэдбэритэй, бүтээн гаргадаг продукцитай танилсажа байдаг.

8 класс дүүргэhэн 16 наhатай Леша Ляпин хэдэн жэлэй саада тээ заводой цехүүдээр удаан ябаа hэн. Токарь, слесарьнүүдэй, шэрдэгшэд, хэб хэгшэдэй ажал hонирхон хараа. Ахалагша токарь Владимир Николаевич Зарковой хажууда удаан зогсоо. Автокранай нэгэ деталь болбосоруулжа байhан токарь залуу хүбүүе хараад, «Нэрэш хэм?», «Зохид, hайн деталь болоо бэзэ?» гэжэ асууба. «Би энээниие тэрэ болванкаhаа бэлдээб» гэжэ хэлээд, углууда хэбтэhэн ямаршье түхэлгүй түмэр шудхалаа тээшэ зааба.

— Лешка гэжэ нэрэтэйб. Деталь үнэхөөрөө гоё hайхан, зохид лэ, — гэжэ хүбүүн яларжа байгаа деталиие атаархан харан, харюусаа hэн. — Би иимэ деталь хэжэ hураха байгааб. Теэд намайе токарёор абахагүй, түрүүшээр hураха хэрэгтэй гэбэ.

— Энээндэ hанаагаа бү зобо. hурахал дуратай hааш hургахабди, — гэжэ Владимир Николаевич хэлээд, токарна участогай мастер Владимир Иванович Кондаковто хүбүүе дахуулан ошобо.

Тэрэнь Лешкые анхаралтайгаар хараба. Мэдүүлгэ бэшэхэдэнь туhалаа. Тиигэжэ залуу хүбүүе ажалда мэргэжүүлхыень В. Н. Зарковто даалгажа үгэбэ. Леша Ляпин аха нүхэрэйнгөө ажал адаглан харадаг болобо. Токарна станогой оньhо, мэргэжэлэйнгээ теори шудалжа ороо. Аха нүхэрынь Алексейн эдэ бүгэдые hайнаар мэдэхэ болоhонойнь hүүлээр лэ станогто зогсохо эрхэ үгэhэн байна. Гурбан hара соо теори, станок, түхеэрэлгэ, инструмент шудалаа.

hурагша hургагша хоёр мэргэжэл олгохо комиссиин заседанида ерээ. Инженер, технолог, түмэр механическа аргаар болбосоруулха дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэдhөө комисси бүридэнхэй. Мастер В. Н. Кондаков комиссида байлсаа. Алексей комиссиин гэшүүдэй асуудалнуудта тодорхой hайн харюу үгэhэн байна. Деталь түргэнөөр, hайнаар болбосоруулжа шадаа. Комисси тэрээндэ нэгэн дуугаар токариин 2-дохи разряд олгоо бэлэй.

Алексей Ляпин hурган хүмүүжүүлэгшынгөө дурадхалаар үдэшын hургуулида орожо, 11-дэхи класс дүүргээ. Мүнөө институтда орохоор бэлдэжэ байна. Юрэнхы бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэтэй хамта техническэ мэргэжэлээ нарижуулжа байгаа. Тиигэжэ тэрэ токариин 4-дэхи разрядтай болоо. Токарь Ляпинай болбосоруулhан детальнууд ОТК-да голодоhогүйгөөр тушаан абтана. Тэрэ түрүү хүдэлмэришэдэй тродо оролсожо, тэдэнтэй хамта техническэ талаараа баримталагдаhан нормын ёhоор ажаллана. Мүн Москвагай «Динамо» заводой түрүүшүүлэй жэшээгээр өөрын хубиин түсэб зохёожо, тэрэнээ болзорhоонь урид дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

Мүнөө Алексей Ляпин өөрөө дүй дүршэлөө залуу нүхэдтөө дамжуулан үгэдэг болоо. Тэрэ өөрөө үшөө залуу, гэбэшье залуу 5 хүдэлмэришэниие ажалда дүршүүлhэн байна. «Заводой эрхим залуу токарь», «Коммунис ажалай ударник» гэhэн нэрэ зэргэтэй. Алексей Ляпин мэтэ ахамад нүхэдhөө жэшээ абажа, ажалда дүршэhэн кадрова хүдэлмэришэд болоhон түрүүшүүл заводто ехэ олон.

Залуушуулые ажалда дүршүүлхэ, hурган хүмүүжүүлхэ хүдэлөөн заводто үнинhөө, бүри түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ дэлгэрээ hэн. Харин тиихэдэ иимэ үргэн, олон хүнэй хабаадалгатай бэшэ байhаниинь мэдээжэ. Ажалай ветеранууд Ф. П. Шестов, Ф. М. Гребенщиков, Ажалай Улаан Тугай ордento Г. Л. Ленхобоев болон бусад нүхэд олон залуушуулые hурган хүмүүжүүлээ. Тэдэнэй hурагшад өөhэдынгөө ээлжээндэ залуушуулые даажа абаад, али нэгэ мэргэжэлэй оньhо заажа үгэнэ. Ажалда дүршүүлхэтэй хамта хүдэлмэришэн нэрээрээ, бүтээн гаргаhан юумэрээ омогорхохоор тэдэниие хүмүүжүүлнэ.

Заводой ветеранууд залуу хүдэлмэришэдые hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ hүүлэй үедэ бүришье ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Кран бүтээлгын 17 үнинэй хүдэлмэришэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл залуушуулые шефтэ абаад, хүдэлмэришэн ангиин ёhо заншалые дамжуулан үгэнэ. «СССР-эй Электротехническэ промышленностиин министерствын социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ», «Юhэдэхи табан жэлэй ударник» Лазарь Корнеевич Чебунин hаяхан заводто ажаллахаар ерэhэн 17-той Сергей Ухoвые шефтээ абаа. Тэрэ залуу нүхэрөө токариин мэргэжэлдэ hургажа байна. Инструментээ зүбөөр хэрэглэхэ, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха, детальнуудые hайнаар болбосоруулха оньhо шудалуулна.

Галина Комалтыновна Борисюк электромеханическа цехэй бэрхэ hурган хүмүүжүүлэгшэ гэжэ тоотой. Тэрэнэй бригада цех соогоо ходо түрүү зэргэдэ ябадаг. Цехтэ залуушуулые абаад, ажалда дүршүүлдэг, ушар ёhо мэдэхээр, ажалдаа харюусалгатайгаар хандахаар хүмүүжүүлнэ. Бригадын гэшүүд хоёр-гурбан мэргэжэл шудална. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ улам дээшэлнэ.

Энэ бригадын гэшүүд табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ халаанай даабари ходо 110 процент дүүргэжэ, продукция голодоhогүйгөөр тушаана. Бригадын гэшүүд хоорондоо эбтэйнүүд, бэе бэеынгээ ажабайдалаар ходо hонирходог. Сүлөө сагаа ашатуhатайгаар үнгэргэхые оролдоно, хамтаараа кино, театр ошоно. Хараhан зүжэг, фильмүүдые зүбшэн хэлсэдэг, hанал бодолоо андалдан хөөрэлдэдэг.

Эдэнэр коллективэйнгээ ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Таня Рудская республикынгаа Верховно Соведэй депутат. Эгэшэ дүү Нина, Галя Богатоватан, Галя Кострина уран hайханай самодеятельностиин эдэбхитэй хабаадагшад. Валя Курбетьева профсоюзай даабаритай. Энээндэ бригадир Галина Борисюгай үзүүлhэн нүлөө, жэшээнь ехэ юм. Бригада даабаряа урид дүүргэжэ, мүнөө августhарын даабари дүүргүүтэй байна.

Ажалдаа амжалта туйлаhанай түлөө бригада ВЛКСМ-эй ЦК-гай вымпелдэ хоёр дахин хүртэнхэй. Коммунис ажалай коллектив, КПСС-эй XXIV съездын, комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ гэhэн нэрэ зэргэтэй байха юм. Ажалай Улаан Тугай ордento Бадматар Дулмаевич Цымбыловэй бригада завод соогоо үнинэй суутай. Юhэн хүнhөө бүридэhэн бригадын гэшүүн бүхэн хоёр-гурбан мэргэжэл шудалhан байха юм. Эдэнэр слесариин, шудхагшын, шудхалаа отологшын ажал тэгшэ hайнаар дүүргэнэ. Б. Д. Цымбылов арбаад жэл соо бригада дааха зуураа арба гаран хүдэлмэришэниие өөрынгөө мэргэжэлдэ hургаа. Тэрэ өөртөөшье, бригадын гэшүүн бүхэндэ шанга эрилтэтэйгээр хандадаг. Али нэгэ хүнэй журам эбдээ hаань, бултадаа зүбшэн хэлсэдэг, алдуу эндүүень заажа үгэдэг.

Түрүү бригадын гэшүүд табан жэлэй hүүлшын жэлэй даабариие декабриин 20 болотор дүүргэхэ, шэнэ табан жэлые hайн бэлэдхэлтэйгээр угтаха гэhэн социалис уялга абанхай. Эдэнэр ерэхэ жэлэй түсэбтэ орохо 200 электродвигателиин роторой шудхалаа бэлдэхэ гэжэ хараалаа.

Бригадые даагшанар Григорий Ключерев, Владимир Калащников, Иван Мирошников, мастернууд Иван Белоусов, Владислав Аникин, Тамара Френкель, Анна Бусовикова, Валерий Рудаков гэгшэдые hурган хүмүүжүүлхэ дүй дүршэлтэй болоо.

Энэ хүдэлөө улам саашань хүгжөөхэ зорилгоор тусхай дүрим заводто баталан абтаа. Залуушуул үнинэй хүдэлмэришэдтэ даалгажа үгтэнэ. hурган хүмүүжүүлэгшын кандидатура бүхэн партийна, профсоюзай организацида харагдажа үзэгдэнэ. Заводой ахамад, дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэн бүхэн залуушуулда олон жэлэйнгээ дүй дүршэл дамжуулан үгэхэ уялгатай юм. Ажалдаа дүршүүлхэhээ гадна, бэеэ хайшан гэжэ абажа ябанаб, ямар хүн хүмүүжэн урганаб, завод, коллективэйнгээ нэрэ хэр хүндэлнэб гэхэ мэтэ асуудалаар hурган хүмүүжүүлэгшэд ходо hонирхоно.

hурган хүмүүжүүлгын хүдэлөө hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар заводой коллектив гүрэнэй түсэб, социалис уялганууднаа амжалтатайгаар дүүргэнэ гээ hаа, алдуу болохогүй. Заводой хүдэлмэришэдэй 40 гаран процентнь залуушуул. Нормоёо дүүргэдэггүй хүн тэдэнэй дунда үгы. Залуу хүдэлмэришэд Валентина Думнова, Вячеслав Ненашев, Тимофей Зайцев, Аксинья Леонова болон бусад зарим түрүүшүүл табан жэлэйнгээ даабари дүрбэн жэл соо дүүргэhэн байна.

Заводой партийна, профсоюзай организацинууд, хүтэлбэрилэгшэд hурган хүмүүжүүлгын, саг үргэлжын кадрнуудые бэлдэхэ асуудалда анхарал хандуулна. Заводто абтаhан хүдэлмэришэн бүхэнтэй тусхай хүдэлмэри ябуулагдана. Тиигэжэ эндэ абтаhан залуушуул ажалда дуратайгаар, мэргэжэлээрээ омогорхохоор хүмүүжүүлэгдэнэ.

Н. ДЕМИН,
«Электромашина» заводой социалис мүрысөөнэй талаар инженер.

Мэргэжэлтэ дурадхана

ХОНИ ХАЙШАЛХА ШЭНЭ АРГА ТУХАЙ

Эндэ эрьюулгын (карусельнэ) аргаар хони хайшалха тухай хэлэгдэхэ байна. Иимэ арга хэрэглэхэдэ, хониной ноохон hайнаар хайшалагдахаhаа гадна, хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ 3 дахин дээшэлнэ.

Мүнөө үедэ республика дотор хэрэглэгдэдэг оньhон аргаар хони хайшалхада, олон дутагдал ушардаг гээшэ. Нэн түрүүн, хониной хойто хүлнүүдэй хоорондохи, hүүлэй, үбсүүнэй, толгойн, хасарай ноохон дутуу хайшалагдажа, ехэнхидээ хонидой бэедэ үлөөгдэдэг байна. Иигэжэ муугаар хайшалагдаhан хонидые дахин хиргахада, 150—200 грамм хүрэтэр ноохон заатагүй абтадаг. Теэд муугаар хайшалагдаhануудынь бүхы хонидой 10 шахуу процент болодог гэхэ гү, али ажахын хонин бүхэндэ дунда зэргээр 18 грамм ноохон үлөөгдэнэ. Энээниие мүнгэн дээрэ тооложо гаргахада, хонин бүридэ адагынь 6 мүнгэнэй ноохон үлөөгдэнэ гээшэ.

Тусхай эрьюулгэ (карусель) хээд хайшалхада, хониндо иимэ ноохон үлөөгдэхэгүй. Юуб гэхэдэ, эрьюулгэ дээрэ нэгэ хониие 4 хүн хиргана. Нэгэдэхи хайшашан хониной хойто хоёр хүлэй дотор талын, hүүлэй, үрдеэ hаа, урда хүлэй нооhо хайшалха уялгатайгаар табигдана. Хоёрдохи хайшашан толгойн, хоолойн, үбсүүнэй нооhо хайшална, хиргажа абаhан шэнхэгтэй нооhоёо дороо байhан амhарта соо суглуулна. hүүлэй, хүлэй шэрүүн нооhые мүн лэ амяарлан илгана. Тиигэжэ нэгэдэхи хайшашан классировщигой хэхэ зарим тэды үүргые бүтээлсэнэ. Энэ ушарта ноохоной шанар дээшэлхэ, элдэб муу, шэрүүн үhэ ноохонтой холилдохогүй болоно ха юм.

Хоёрдохёор, хайшалагдаhан ноохоной 1 процентнь хэршэдэhэн байдаг гэжэ ажаглагданхай. Хэрбээ хонин бүриhөө 3 кг ноохон хайшалагданхай hаа, тэрээн соохоонь заабол 30 грамм «хэршэдэhэн» гарана. Теэд иимэ «хэршэдэhэмнай» хониной хүлэй, hүүлэй ноохоной тоодо ороод, гүрэндэ килограммай 60 мүнгөөр тушаагдана. Гэбэшье экономическа талаараа ажахынууд ехэхэн хохидолдо ороно. Энэ «хэршэдэhэ» гаргаhанай эсэстэ хонин бүридэ 13,7 мүнгэ гээнэбди.

Харин эрьюулгын гуримаар хони хайшалхада ноохоной шанар эрид дээшэлнэ, хэршэгдэhэн ноохон бага байдаг. Юуб гэхэдэ, түрүүшын хоёр хайшашан hүүлэй, 4 хүлэй, толгойн, хоолой доогуурхи нооhо хайшалжа үгэhэн байхадань, эдээндэ hаатахаяа болиhон 3-дахи, 4-дэхи хайшашад тус тустаа хониной баруун, зүүн хажууе hайнаар хайшалха зэргэтэй ха юм.

Гурбадахяар, хонин[illegible] нооhо таhалха, хониной [illegible] хайшада адааха уш[illegible] эрьюулгэ хэжэ хайшалха[illegible] мүн лэ усадхагдана.

Юрэнхы дээрэ эрьюу[illegible] гын гуримаар хони хайш[illegible] хада бэлэн, хүнүүд тэрэ[illegible] дэ бэлэхэнээр hура[illegible] Юуб гэхэдэ, хүн бүх[illegible] хониной дүрбэнэй нэгэ [illegible] бие хиргахадаа, түргэ[illegible] hурана бшуу. Гадна эрьюу[illegible] гэдэ байhан хайшашад хо[illegible] барижа, стол дээрэ табиж[illegible] хүлыень уяжа зобоно бэ[illegible] Мүн Оренбургын арга[illegible] хайшалагшадта адли х[illegible] барижа, тэрээнтээ носо[illegible] жо зобоногүй. Эрьюул[illegible] хайшашанай урда дүрбэн[illegible] лөөрөө өөдэнь тэртэгд[illegible] хайшала гэмэ бэлэн хо[illegible] ерээ. Энэ хүдэлмэр[illegible] тусхай хүн табигда[illegible] байдаг. Тиигэжэ хайша[illegible] дай ажалай бүтээсэ х[illegible] дахин дээшэлнэ ха юм.

Юрын аргаар хайшал[illegible] даа хүн бүхэн дунда [illegible] гээр үдэртэ 23 хони хай[illegible] даг гэхэ гү, али хонин [illegible] ридэ 21 минута гаргаша[illegible] байна. Тиихэдэ эрьюул[illegible] байhан хайшашан үдэр[illegible] дунда зэргээр 70 хони [illegible] шалдаг гэхэ гү, али хон[illegible] бүридэ 7 минута гарга[illegible] даг байха юм. Тиигэжэ [illegible] шалалгын үнэ сэн хямда[illegible]

Яруунын аймагай кол[illegible] зуудай тоолоhоной ё[illegible] юрын аргаар хайшалагд[illegible] 1 килограмм ноохондо [illegible] мүнгэн түлэгдэнэ. Хар[illegible] эрьюулгын аргаар хайш[illegible] hан 1 килограмм нооho[illegible] 3 мүнгэ түлбэри үгэхэ г[illegible] эндэ хараалагдана. Иигэ[illegible] ерэхэдээ 3 кг нооhо үгэ[illegible] хониие юрын аргаар [illegible] шалхада, 21 мүнгэн түлэ[illegible] бэл, эрьюулгын гурима[illegible] хайшалхада, 9 мүнгэн га[illegible] шалагдана. Гэхэтэй хам[illegible] эрьюулгын гуримаар а[illegible] лаhан хайшашанай са[illegible] нүгөөдүүлhээ 34 проце[illegible] дээгүүр болоно.

Юрын оньhон арга[illegible] ажаллаhан хайшашанай [illegible] бүхэниинь дунда зэрг[illegible] 4,83 түхэригтэ болоно. [illegible] колхозуудай мүнгэн тү[illegible] hэнэй гуримаар гарга[illegible] Харин эрьюулгын ар[illegible] хайшалхада, хонин бү[illegible] 14 мүнгэн алмалта хэгд[illegible] Тиимэhээ энэ арга х[illegible] лэхэдэ, али бүхы тала[illegible] ашатай, зохид гэжэ сэ[illegible] дэнэ.

Нёдондо Яруунын а[illegible] гай «Дружба» кол[illegible] иимэ нэгэ эрьюулгэ хэгд[illegible] байгаа. Мүнөө жэлдэ [illegible] нэр үшөө хоёр [illegible] эрьюулгэ нэмэжэ хээ. Б[illegible] ша ондо Загарайн айм[illegible] XXI партсъездын нэрэ[illegible] тэ колхоздо иимэ 3 эрь[illegible] гэ бүтээгдэжэ байнхай.

Иимэ эрьюулгэ (карус[illegible] юрын колхоз, совхозой [illegible] терской соо түргэнөөр [illegible] тээжэ болохо юм. Энэ [illegible] Австрали гүрэндэ үргэ[illegible] хэрэглэгдэдэг байна.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕ[illegible]
зоотехн[illegible]

ЭНЭ ЖЭЛЭЙ УРГАСА ХУРЯАЛГЫЕ УГТУУЛАН

Ороной урда районуудай ажахынууд ургасала хуряажа захалба. Бусад районуудаар энэ жэлэй ургаса хуряалгын хаhа урданайхиhаа эртэ эхилхэ байна. Механизаторнуудай hайнаар хүдэлжэ, оньhон техникэеэ нуга тарялан дээрэ саг соонь гаргаhан газарта ажал хэрэгынь амжалтатай hайн гээд түрүүшын үдэрнүүд элирхэйлэн харуулба.

СССР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээсэhэнэй ёhоор, июнь hарын эхиндэ ороной колхоз, совхозууд 385,6 мянган комбайнаа гэхэ гү, али бии байгаа талын онгосонуудай 58 процентыень хуряалгада бэлдээд байба. Энэнь нёдондо жэлэйхиhээ халта дээгүүр юм. Молдавиин, Азербайджанай, Украинын ажахынуудта таряа хуряадаг комбайнууд hайнаар заhабарилагдаа. Белоруссиин, Узбекистанай, Казахстанай механизаторнууд машина техникэеэ заhабарилгаяа унжагайруулна: эндэ нёдондо жэлэй энэ үеынхиhөө үсөөн комбайн таряа хадалгада бэлэн болонхой. Узбекистанай ажахынууд бүхы комбайнуудайнгаа арбанай 6 хубииень заhажа дүүргээ.

Ростовско, Запорожско областьнуудай, Краснодарай хизаарай түрүү механизаторнуудай уряагаар Россин Федерацида, Украинада, хэдэ хэдэн бусад республиканuудта ургасаяа хурдан түргөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряана. Олон ажахынуудта комбайнууд набтараар ургаhан, унанхай таряа хуряахада таарамжатай түхеэрэлгэнүүдээр, нэмэлтэ гэрэлээр хангагдаhан байха юм.

195,2 мянган жатка поли дээрэ гаргагдахаар бэлдэгдээ. Энэнь бүхы жаткануудай 55 процент болоно. Литвагай, Молдавиин, Украинын ажахынуудта эгээл олон жатка заhабарилагдаа.

Ороохо сэбэрлэдэг орёо машинанууд олоор заhабарилагдана. 148,6 мянган агрегат гэхэ гү, али эдэнэй паркын дүрбэнэй гурбан хубинь шэнэ ургасын таряа сэбэрлэхээр бэлдэгдэнхэй. Энэнь нёдондо жэлэйхиhээ дээгүүр юм.

Кукуруза, свекло, хартаабха хуряадаг комбайнууд, хлопок хуряадаг машинанууд заhабарилагдажа, мастерскойнуудhаа гаргагдаа. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, эдэниие заhабарилха хэрэг hайжарhан байна.

(ТАСС).

ТАНИЛСАГТЫ: Ольга Яптуева. Тэрэ Улаан-Үдымнай шэлэй заводто ажаллажа эхилhээр үнихэн болобо. Комсомол басаган Ольга юhэдэхи табан жэлэйнгээ дүрбэдэхи жэлэй түсэбые хахад hара урид дүүргээд, байгша оной социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Тэрэ хоёр залуу хүдэлмэришэниие шэл отологшын мэргэжэлдэ hургаа. Ольга Яптуевада 1971 ондо «Коммунис ажалай ударник» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоо, 1974 ондо «Социалис мүрысөөнэй ударник» гэhэн значогоор шагнагдаа.

Эрхим ажалайнгаа түлөө Ольга Яптуева Москвада Илалтын тугай дэргэдэ дүрэ зурагаа буулгуулhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: О. Д. Яптуева.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

Арадай кандидат

КОЛХОЗОЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ

Уужам сэлгеэ Юрөөгэй голдо Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ миллионер колхозой түб — Ташар гэжэ ехэхэн тосхон hуурижанхай. Эндэ түрүүшынхеэ ерэhэн хүн шэнэ барилгануудай hайн шанартайгаар, үргэн далайсатайгаар бүтээгдэжэ байhые обеёроодхидог. Энэ тосхоной үргэн сэхэ гудамжануудаар алхалан ябахада урматай, хайшаашье харабал, байрын гоё hайхан байшангууд, hургуули, үхибүүдэй интернат, соёлой ордон, шэнэ янзаар баригдаhан сомоной Соведэй байшан, үндэр hаруул правлени, үхибүүдэй комбинат, больница, амбулатори, аптекэ, магазинууд болон бусад ниитын барилганууд жэрылдэнэ.

Мүнөөнэй Ташар урданайхиhаа тад ондоо — танигдашагүй болонхой. Энээндэ колхозоймнай түрүүлэгшын габьяа бага бэшэ гэжэ Юрөө нютагаархин дэмы хэлсэдэггүй. Үнэхөөрөөшье, Жамса Бальжинимаевич Ванкеев 26 жэлэй турша соо энэ колхозые хүтэлбэрилнэ. Ажахыгаа хүгжөөхын, бэхижүүлхын тула эсэшэ сусашагүй хүдэлдэг, ажал хэрэгээ hайса мэдэдэг, эмхидхэхы шадабаритай, эрилтэ ехэтэй, ажалшадта анхаралтайгаар хандадаг туладаа тэрэ олоной дунда хүндэтэй болонхой. Тиимэлхадаа нүхэр Ванкеев СССР-эй Верховно Соведэй, аймагай ба сомоной Соведүүдэй депутат, КПСС-эй областной ба районно комитедүүдэй гэшүүн байhан. Энэшье жэл hунгуулиин Сэлэн-Дүүмын № 128-дахи округhоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэжэ, арад зоной үндэр дээдэ этигэл найдабарида дахинаа хүртэбэ.

Жамса Бальжинимаевич Ванкеевэй ажабайдал, ажал ябуулга түрүү совет хүнүүдэйхидэл тон адли юм.

1932 он. Хамтын ажал тогтоохо гэhэн эрмэлзэлэй хүсэтэ долгин эбхэрэн ерээд, хүдөөгэй олон миллион таряашадай хамтын томо ажахытай болоho, шэнэ байдал зохёон, түбхинэжэ байhан үе. Тэрэ жэл залуухан Жамса ажалша малша нүхэдтээ хамта Юрөөдэ тогтоhон «Шэнэ зам» гэжэ хүдөө ажахын артельдэ ороhон юм. Ниитын ажал хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаhан туладаа 1934 ондо Юрөөгэй сомоной Соведэй секретариин тушаалда дэбжүүлэгдээ hэн.

...1941 он. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай эхилхэтэй сасуу нүхэр Ванкеев Совет Армиин зэргэдэ жагсажа, фашис булимтарагшадта эсэргүү хатуу шанга байлдаануудта хабаадалсан, дайшалхы габьяануудые олон удаа гаргаhан орден, медальнуудаар шагнагдаhан байна.

1944 ондо армиин албанhaa табигдажа ерэhэнэй hүүлээр, нүхэр Ванкеев түрэл колхоздоо бухгалтераар хүдэлөө, 1946 ондо коммунист Ванкеевые колхозникуудынь түрүүлэгшэ болгожо hунгаа hэн. Жамса Бальжинимаевич харюусалгатай ажалда томилогдоод, нютагаархинайнгаа этигэл найдабарида хүртөөд байхадаа, колхозойнгоо ажал хэрэгые хүгжөөхын тулада хамаг хүсэ шадалаа, эршэ зориго гаргаhан юм. Тэрэ сагhaa хойшо энэл тушаалаа даажа байhаар.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

Совет орон: шэнэ hонин

МЕТАЛЛУРГНУУДТА БЭЛЭГ

ТБИЛИСИ. (ТАСС-ай корр. Г. Амашукели). Ороной металлургическа предприятинуудта хэрэглэгдэдэг хоолой сорго бүтээдэг түрүүшын шэнэ автомадууд Тбилисиин Кировэй нэрэмжэтэ станок бүтээлгын заводой хабсаралгын конвейерhээ болзорhоо 3 hараар урид гаргагдаба. Энэ станогууд урда тээнь байhанhaa 1,5 дахин бүтээсэ ехэтэй, хэрэглэхэдэ таарамжатай юм.

ДААБАРИhАА ҮЛҮҮ

КАРАГАНДА. (ТАСС-ай корр. В. Аляпин). Эндэхи Октябриин революциин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ шахтын шулуу нүүрhэнэй эгээн ехэ уурхайн горнягууд түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, жэлэй эхинhээ хойшо хахад миллион тонно шулуу нүүрhэ хэрэглэгшэдтэ эльгээбэ.

ХОИТО ЗҮГЭЙ МОДОШОДОЙ ДЕСАНТ

ПЕЧОРО. (Коми АССР). (ТАСС-ай корр. Э. Васильев). Кожвинскэ леспромхозой модошодой десант ерэхэ үбэл модо отолхо газараа шэлэн олохын тула хүжэ ногоон тайга соо бууба. 6 бригада бултадаа таарuу зохид нүүдэл байшангууд соо байрлаад, түрүүшын үдэрhөө габшагайгаар ажаллажа захалаа.

Томодхогдоhон бригадануудай зундаа модо бэлдэхэ арга онолыень ороноймнай модошод үргэнөөр hайшаажа байнхай. «Модо бэлдэдэг үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ предприятинуудай коллективүүдые элсүүлхэ талаар КПСС-эй Томско, Тюменскэ, Вологодско обкомуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор энэ арга hайшаагдаhан байна.

БАМ-ай БАРИЛГАШАДТА

ХАРЬКОВ. (ТАСС-ай корр. В. Пиковская). Байгал-Амарай түмэр замай барилгашадай поликлиникэнүүдтэ, элүүржүүлгын пунктнуудта медицинын ехэ түхеэрэлгэ эльгээгдээ. «Точмедприбор» гэжэ заводой бүтээн гаргажа эхилhэн аэрозольно эрхим hайн ингаляторнууд, али бүхы хирургическа аппарадууд, нюдэнэй ба шүдэнэй үбшэнгүүдые шэнжэлхэ, аргалха приборнууд, — дүн хамта 30 мянган эдлэл хэрэгсэлнүүд эдэнэй дунда бии.

Байгал-Амарай түмэр замай барилгын медигүүдтэ түхеэрэлгэнүүдые эльгээхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые харьковайхид болзорhоонь hараар урид дүүргэhэн байна.

УhАЛАЛГА АШАЯА ХАРЮУЛНА

Гансашье энэ жэлдэ бэшэ, мүн урда жэлнүүдтэшье манай эндэ хабартаа, зунай хэзээр таримал ургамалнуудай түргэ гаража байха үедэ хура бороо ородэгэй ороогүй. Тиимэhээ байгаалиин, сагай уларилай онсо hайн эрхэ байдалда байдаг дээрэhээ «Родина» колхоз жэл бүри ехэ ургаса абана гэжэ hанаха болоо hаа, буруу.

Нэн түрүүн агротехникын заабариие наринаар сахижа, тарялан дээрэхи бүхы хүдэлмэреэ эхинhээнь эсэстэнь хүрэтэр эрхим шанартайгаар хэжэ, хоёрдохёор, газарай шииг нойтые hайнаар хэрэглэн, зүбөөр уhалжал, жэлhээ жэлдэ тогтууритай hайн ургаса абанабди гэжэ хэлэхэ байнаб.

Манай колхоз бүхыдөө 1279 гектар уhалагдадаг тарялантай, 938 гектар сабшалантай юм. Ондоогоор хэлэбэл, бүхы тарялангаймнай табанай нэгэ хубинь ундалуулагдадаг байна.

Хэнэйшье мэдэhээр, уhалагдадаг газарай гектар бүхэниие зүбөөр хэрэглэхэ, уhалхада хэгдэhэн гаргашые харюулхаар, эгээл ехэ ургаса үгэхөөр ургамалыень шэлэжэ тариха хэрэгтэй ааб даа. Тэрээнтүйгөөр уhалагдадаг газар ашаяа харюулхагүй.

Нёдондо бидэ уhалагдадаг тарялангайнгаа 392 гектартань шэнисэ тарижа, га бүхэнhөөнь 25,4 центнер ороохо ургуулжа абаа hэмди. Энэмнай гансахан уhалалгын хүсөөр иимэ ургаса гараа бэшэ ааб даа. Газараа түрүүн hайнаар хахалаад, аргатайл hаань, наг шэбхэ горитой оруулжа, минеральна үтэгжүүлгэ hайса тараагаад, дээгүүрнь бураздаа гаргажа, hайнаар уhалаабди. Тиихэдэ үшөө 200 гектар уhалагдадаг газарта горох тарингдажа, га бүхэнhөөнь 14,9 центнер ургаса абтаа. Тэрэнэй саада тээ 40 гектар уhалагдадаг газарта хартаабха, баhал тэды шэнээн дээрэ газарта кукузику, 226 га газарта овощ, 14 гектарта овощ ургуулдаг hэн.

Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай муушаг байhан дээрэhээ уhалагдадаг газарнай үшөөл hанаhанда хүрэмөөр ашаяа харюулаагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Уhалhан газарай га бүхэнhөө 300 центнер овощ, 542 центнер куузику, 178 центнер кукурузын ногоон намаан хуряагдаа. Үшөө 322 гектар уhалагдадаг тарянай газарта олон жэлэй ногоон таригдажа, га бүхэнhөөнь 3,4 центнер үбhэн абтаа юм.

Бүхыдөө 938 гектар уhалагдадаг сабшалангай газартайбди гэжэ дээрэ хэлээ hэм. Энэмнай ехэнхидээ hубаг ханаабуудаар уhан гаргагдажа ундалуулагдадаг байна. Нёдондо сабшалангай гектар бүриhөө 29,5 центнер үбhэн абтаа.

Үнэндөө, газар уhалхын тула жэл соо яhала ехэ ажалай хүсэн, мүнгэ зөөриин гаргашалагдадаг байhаниинь мэдээжэ ааб даа. Юуб гэхэдэ, гол горходой, hубаг ханаабуудай эхиндэ уhа хааха хаалта, боолто бариха хэрэгтэй. Мүн олон hубаг ханаабуудые татаха, тэдэниие жэл бүри шэнэлжэ, заhабарилжа байха, тарялан уhалха буразданууды гаргаха шухала болоно. Гадна газар уhалха техникэ хүдэлгэжэ байhан, гараар уhалhан хүнүүдтэ ажалай түлөөhэ баhал hайса үгэхэ хэрэгтэй ха юм.

Теэд эдэ хэhэн гаргашамнай хэр харюулагдана гээшэб? Хэнэйшье мэдэhээр, уhалагдадаг газарhaa ехэл ургаса абтаа hаа, тэрэмнай ашаяа харюулха зэргэтэй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ уhалагдадаг тарялан дээрэhээ абтаhан ороохоной центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 3 түхэриг 90 мүнгэтэ болоо hаань, харин добо газарай ургаса 5 түхэриг 67 мүнгэтэ болоо юм. Юуб гэхэдэ, уhалагдадаг газарай га бүхэнhөө 25,4 центнер тарянай абтахада, добо газарай га бүхэнhөө 16,1 центнер ургаса гараа ха юм. Иигээд ерэхэдээ, уhалагдадаг газар дээрэhээ абтаhан ургасын центнер бүхэнhөө 1 түхэриг 79 мүнгэнэй сэбэр ашаг олзын оруулагдажа, добо газарайнь ургаса оройдоол 86 мүнгэнэй ашаг олзо үгөө бшуу.

Уhалагдадаг газарaймнай ехэнхи гэхэ гү, али 724 гектарынь Үбэр-Хэрээтын отделенидэ байдаг. Энэ газар гол түлэб Хүдэриин уhалууриин системэhээ, Үбэр-Хэрээтын горхонhоо ундалуулагдана.

Хабар эртэ, газар уhалжа эхилхын урда тус тустаа дүрбэ-табан хүнhөө бүридэhэн 5 звено эмхидхэдэгбди. Тэдээн бүхэндэ 200 гектар газар даалгагдадаг юм. Уhаяа hубаг ханаабаар урадхуулжа асараад, звеногой гэшүүд гартаа хүрзэтэй, уhа хааха түмэртэй ябаад, тэрэнээ саашань жэжэхэн ханаабуудаар тараажа, тарялан дээрэхи буразданууд руу залан урадхуулна. Манда газар уhалха тусхай техникэ үсөөн юм. Уhа дээгүүр сасан хаядаг «ДДН-45» түхэлэй түхеэрэлгэнүүднай, иимагтал огородой эдеэ болон куузику тариhан газар уhалдаг. Тиихэдээ шэниисэ, кукуруза, олон жэлэй ногоо тариhан газараа гараар уhалнабди.

Манай урдын суута кукурузашан Николай Иннокентьевич Дампиловай эхилhэн хэрэгые үргэлжэлүүлэгшэ, тэрэнэй хүбүүн Георгий Николаевич Дампиловай звено жэл бүри 200 гектарта кукуруза ургуулдаг. Тэрэнэйнь 100 гектарынь Хаяанай хажуу бэе гэжэ газарта оршодог юм. Тэндэhээ жэл бүхэндэ шахуу гектар бүхэнhөөнь 300—320 центнер ногоо намаа хуряадаг байна.

Звеногойхид хабар [illegible] газараа садатарынь [illegible] жархёод, hүүлдэнь луш[illegible] нигаар элдүүрилжэ, хү[illegible] ень жэгдэлээд, нягтаруу[illegible] минеральна үтэгжү[illegible] оруулна. «Беларусь» т[illegible] торта тусхай түхеэрэлгэ[illegible] хоод, тэрээгээрээ [illegible] хааха газартань шорой [illegible] хижэ хаагаад, поли д[illegible] рээ зуруудые гар[illegible] уhаяа табидаг. Эн[illegible] ашаар хүнэй бар хүсэ[illegible] хэхэ ажал бага болоно, [illegible] заршье hайнаар уhалагд[illegible]

Куузику, овощ, харта[illegible] ургуулдаг звенонууд [illegible] өөhэд өөhэдынгөө дааhа[illegible] зарые уhалдаг юм.

Бүхы сабшаламнай [illegible] водуудай 11 звенодо х[illegible] рилагданхай. Звенонууд [illegible] мартаа, үбэлдөө тэндээ [illegible] дынгөө хүсөөр наг ш[illegible] гаргана, хабар газар[illegible] үрэжэл hайжаруулха хү[illegible] мэри хэнэ, уhална. Нёд[illegible] манай түрүү лугово[illegible] И. П. Кузьмин, И. А. [illegible] симов, Д. П. Ткачев, А. [illegible] Пашков гэгшэд тус ту[illegible] даажа абаhан 58—65 ге[illegible] газарайнгаа га бүхэнhөө [illegible] —35 центнер үбhэ хур[illegible] гаа hэн.

Уhалагдадаг газар[illegible] тогтууритай ехэ ургаса [illegible] даг хүнүүдые зүбөөр у[illegible] шуулна, ажалайнь түл[illegible] hайнаар тогтоонобди. Х[illegible] лагдаhан тарянай [illegible] уhалхадань гектар бүхэн[illegible] түхэриг, hолоомын у[illegible] уhалаа hаань — 3 түх[illegible] 60 мүнгэ, сабшалан уhал[illegible] дань (нэгэ дахин) гектар[illegible] 95 мүнгэ, хоёрдохёо уhал[illegible] да — 1 түхэриг 25 мүн[illegible] түлэнэбди.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, у[illegible] лагдадаг газарнай яма[illegible] уларилтай жэлдэ тогту[illegible] тай hайн ургаса үгэхэ [illegible] дамтай эрхэ нүхэсэл бол[illegible]

Ф. ВОРОН[illegible]
Хяагтын аймаг[illegible]
«Родина» колхоз[illegible]
ахамад агроно[illegible]

Соёлшод—хүдөөгэй ажалшадта

ЗАХААМИНАЙ ХАРГЫНУУДААР

Зунай эгэй зулгы һайхан хаһа орожо ерэбэ. Колхоз, совхозуудай таряашад ...ёёс. ешмээн тарижа дүүргэхэнь. Зеленко таригдахань. Тиихэдэ малшад зунай бэлшээридэ гаранхай. Холын ...шээринүүдэй тунга һайн ...гоондо малаа таргалуулха, шанар һайнтай, элбэг элбэг мяха Эхэ орондоо тушаахын түлөө тэмсэжэ байна. Тиимэһээ тэдэнэрые соёл культурын, ажаһуудалай, худалдаа наймаанай, медицинын талаар хангаха хэрэг ...хабтар шухала байна шуу. Малшад, таряашад, ...шодой сагые һамшаангүй, гол ажал хүдэлмэринь таһалангүй хангаха ...хай ехэ хөөрэлдөөн гараг.

Партида, совет арадта ...ПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгые ...л гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэридэгшэд ёһо... заабари, зоригжуулхы ...ал болгон абаа һэн.

Мүнөө үедэ манай соёлшод холын гүүртэнүүдэй малшадые хангахын түлөө оролдоно. Аймагай соёлой ...доной дэргэдэхи агитбригада Харацайн, . Михайловын совхозуудай гүүртэнүүд, отделенинүүд дээгүүр до...н хоногой туршада ябажа ерэбэ. Энэ агитационно-уран һайханай бригадада ВЛКСМ-эй райкомой инструктор Н. Жилкина, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин багша Г. Бойков болон бусад арбаад хүнүүд оролсоно. Автоклубынь Наталья Бандеева даана.

Агитационно-уран һайханай бригадын концертнүүдэй программа тухай хэдэн үгэ эндэ хэлэхэеэ һанаа һэм. Юуб гэхэдэ, репертуар тухай асуудалай гарахалаар хүн зониие ехэ һонирхуулха, урмашуулха, хүхеэхэ олон номернууд һанаанда абаһаар ороод орхидог. Үнэхөөрөө шье, концертын программада орохоор богонихон зүжэг, найруулга, сценаринууд тон үсөөн байна. Арадай дуунууд, уран шүлэг, шог ёгто, фельетон, баснинууд хэзээдэшье олдохо. Харин богони зүжэг, сценкэнүүд хомор байһаниинь гайхалтай. Энэ талаар Арадай уран бүтээлэй республиканска байшан ехэ хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй.

Агитбригадын бүридхэлдэ гансал уран һайханай бүлгэмэй артистнууд орохо гэһэн һаналые би тон буруу гэхэ байнаб. Хүдөөгэй ажалшадые комплексно аргаар хангаха дүй дүршэл үнинэй бии болонхой. Медицинын, ажаһуудалай комбинадай хүдэлмэрилэгшэд автоклубтай суг ябалсадаг. Зарим ушарта иимэ байдал үзэгдэдэг: соёлшодой концерт харуулхаяа байтар автолавка орожо ерэбэ гэлэй. Тэндэ суглараһан малшадшье автолавка тээшэ гүйлдэхэ. Үнэн дээрээ тиимэ. Ушар иимэһээ автоклубууд, автолавкануудай график маршрудуудые ехэ тааруулжа табиха хэрэгтэй болодог. Харин ажаһуудалай комбинадай түлөөлэгшэд медик, библиотекарь уран һайханай бүлгэмэйхидтэй суг ябахадаа, оройдоошье тэдэндэ һаалта хэдэггүй. Уран һайханай бүлгэмэй артистнуудай концертдэ бэлдэжэ байха үедэ оёдолшон захил абадаг, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд ном һудар, газетэ, журналнуудые тараажа үрдидэг. Тиимэһээ комплексно аргаар хангалга гээшэ нилээд зохид, тааруу онол арга болоно бшуу.

Манай аймагай соёлой байшан, хүдөөгэй клуб бүхэнэй дэргэдэ агитбригаданууд эмхидхэгдэдэг. Тэрэнэй зариманиинь саг зуурын ааб даа. Юуб гэхэдэ, тэдэ бригаданууд шухала шухала кампанинуудай — үбһэ, таряа хуряалгын, үбэлжэлгын үедэ хүдэлдэг юм.

Мүнөө манай аймаг дотор 2 автоклуб хүдэлнэ. Тэрэ хоёрнай аймагайнгаа газарые хубаажа абаад, өөһэд өөһэдын маршрудтай болонхой.

Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдһээ ехэ юумэн дулдыдана. Зарим ушарнуудта тэдэнэр уран һайханай бүлгэмэй артистнуудта, библиотекын хүдэлмэрилэгшэдтэ унаа, автомашина үгэдэггүй. Аймаг соохи хоёрхон автоклуб хаанаашье хүрэнэгүй.

Енгорбойн совхозой хүтэлбэрилэгшэдые энэ талаар магтамаар. Энэ ажахыда өөһэдын автобус бии юм. Тэрэ автобусоорнь соёлшоднай холын гүүртэнүүдтэ ошоно.

Мүнөө үень аймагай бүхы соёлой гуламтанууд зунай үедэ хүн зониие хангалгын түсэб, график табяад, амжалтатайгаар хүдэлжэ байна.

Цахирай дунда һургуулиин багшанар эдэбхитэй. Арбан зургаан багшанарһаа бүридэһэн агитбригада Светлана Николаевна Убодоевагай хүтэлбэри доро СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой гурбан отделениин малшадта ошожо, концерт харуулаа. Тиихэдэ Закаменск хотын арадай театр Енгорбойн совхозой хүдэлмэришэдтэ «Спой песню, дед» гэһэн зүжэг һаяхан табиба.

РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдые, нютагай Соведүүдые һунгаха һунгалта дүтэлжэ байна. Тиимэһээ манай соёлшодой хэхэ хүдэлмэри угаа ехэ болоно бшуу. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, Зэдын аймагай суута хонишон, Социалис Ажалай Герой Г-Ц. Цыремпилова, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадууд Б. И. Николаев, Н. Б. Михеев, Р. Л. Бандеев болон бусадтай уулзалгануудай болоходо, манай соёлшод концертнүүдые харуулаа. Илангаяа эндэ Санагын, Утаатын хүдөөгэй соёлой байшангуудай уран һайханай бүлгэмэй гэшүүд ехэ эдэбхитэй байгаа.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй халуун хаһа оробо. Мүнөө үедэ аймаг дотор нүүдэл 286 библиотекэ хүдэлнэ. Библиотекарьнууднай ханын газетэ, «Сахилгаан», «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргана, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд тухай мэдээсэнэ, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлнэ.

Иигэжэ манай соёлшод зунай үедэ малшад, таряашадые хангахын түлөө оролдожо байна.

М. ХАБИТУЕВА,
Захааминай аймгүйсэдкомой культурын таһагые даагша.

...урАССР-эй Верховно ...едэй Президиумэй Указ

...ҮХЭР Ц. Б. ЦЫДЕН...МБАЕВЫЕ БУРЯАДАЙ ...ССР-эй ВЕРХОВНО ...ЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...НДЭЛЭЛЭЙ ГРАМО...АР ШАГНАХА ТУХАЙ

...үрэһөөр 60 наһа гүйсэ...эйнь дашарамдуулан, ...эмэй болон ниитын ажал ...улгые олон жэлэй турша...аша үрэ ехэтэйгээр ябуул...айнь түлөө СССР-эй На...уудай академиин Сиби...и отделениин Буряадай ...шалай (ниитын эрдэмэй ...итудай хэлэ бэшэгэй та...е даагша Цыбикжап Бо...ич **Цыдендамбаевые** ...ядай АССР-эй Верховно ...дэй Президиумэй **Хүндэ...й грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ...идиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ...идиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

...лаан-Үдэ, Соведүүдэй ...айшан.
...75 оной июниин 13.

...рАССР-эй Верховно ...дэй Президиумэй Указ

...ҮХЭР И. М. БАЛУ...ОВЫЕ БУРЯАДАЙ ...ССР-эй ВЕРХОВНО ...ЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...НДЭЛЭЛЭЙ ГРАМО...Р ШАГНАХА ТУХАЙ

...рэһөөр 60 наһа гүйсэ...эйнь дашарамдуулан, ...айна, прокуратурын ор...дта олон жэлэй турша...эдэбхитэй һайнаар ажал...айнь түлөө Буряадай ...Р-эй прокуратурын нии...налтын таһагай проку...Иван Михайлович **Балу...ые** Буряадай АССР-эй ...овно Соведэй Президи... **Хүндэлэлэй грамотаар** ...аха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ...идиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ...идиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

...ан-Үдэ, Соведүүдэй ...шан.
...75 оной июниин 13.

ҺОНИН НАМТАРТАЙ ХҮН

Дэлхэйн арадые «хүрин тахалһаа» абарһан Совет армиин баатар габьяа хүн түрэлтэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хэтэ мүнхэдөө үлэнхэй, үлэхэшье. Фашис Германиие илаһаар 30 жэлэй ойн баярые түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэн үргэнөөр тэмдэглээ. Шэрүүн жэлнүүдтэ хорото дайсадые бута сохиһон дайнай ветеранууд уулзажа, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй түлөө баатарай үхэлөөр унаһан дайшалхы нүхэдэйнгөө мүнхэ габьяа дурдана.

Илалтын үдэрэй арбаад хоногой урда һонирхолтой хуби заяатай хүнтэй танилсааб. Үндэршэг, яб гэмэ бэетэй, жараяа шахажа ябабашье, бууралтад гэһэн толгойтой дайнай ветеран манай Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг. Энэ хадаа Леонид Федорович Калашников мүн. Дайшалхы нүхэдэйнгөө гаталһан һайн һайхан зам тухай тодоор, урап гоёор тэрэ хөөрэдэг заншалтай. Мүнөө Леонид Федорович Октябрьска районой хүүгэдэй кино-фото-лабораториин директорээр ажаллана.

Фотомастер Леонид Федорович Калашниковай дайшалхы зам тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэмөөр. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай түрүүшын үдэрһөө хабаадахадаа, нүхэр Калашников фашистнуудтай эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байһан баатар сэрэгшэдэй дүрэ зурагуудые буулгажа, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгүй, үри хүүгэдэйнгөө зол жаргалай түлөө ами наһаа гамнангүй унаһан баатарнуудай габьяа мүнхэлхэ хэрэгтэ туһалаа.

Гурбадахи ударна армиин генерал Переверткинэй хүтэлбэрилдэг стрелково 79 корпусто лейтенант Л. Калашников фотокорреспондентээр алба хээ. Тус корпусой эрэлхэг зоригтой сэрэгшэдтэй тэрэ Берлин хотые фашистнуудһаа сүлөөлэлсэһэн намтартай.

Командованиин тусхай даабаряар нүхэр Калашников имперскэ канцеляриие түүхэтэ фото-зураг дээрэ эгээл түрүүн буулгаһан хүнүүдэй нэгэн юм. Берлин хотые сүлөөлхэ байлдаанда, хүниие зайн галаар алаха түхеэрэлгэтэй, үхэлэй камерануудтай фашистнуудай шорон түрмэнүүдые, эсэгынь захиралтаар хорлогдоһон Геббельсын үхибүүдэй болон гурбадахи рейхын удамаршадай үхэһэн бэеые тэрэ түүхэтэ фото-зураг дээрэ буулгаһан юм.

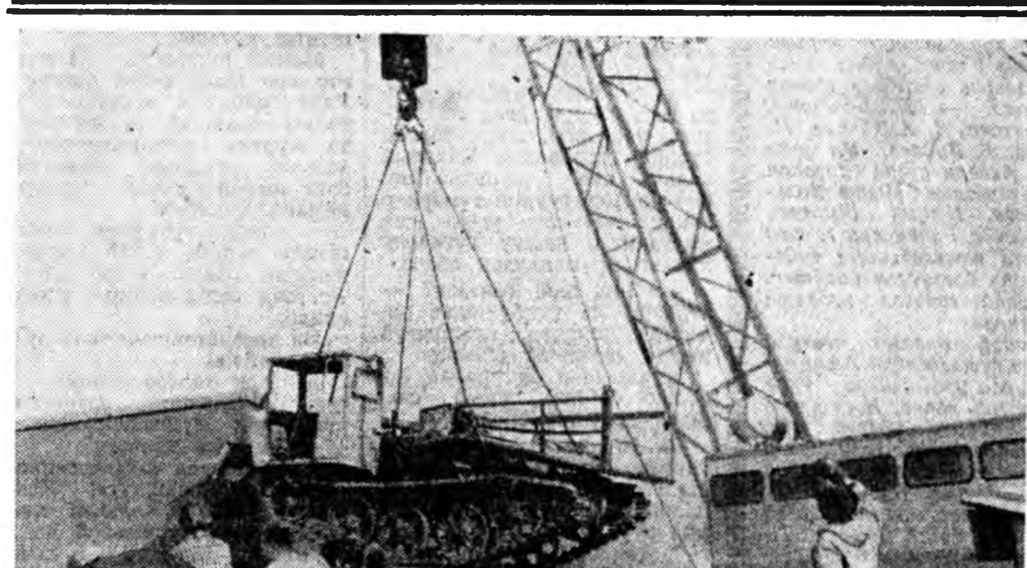
Л. Ф. Калашников фашистнуудай удамаршадай үхэһэн бэеые элирүүлхэ тусхай комиссиин гэшүүн байһан. Олон үндэһэ яһатаниие хүрьһэтэ дэлхэй дээрэһээ үгы хэхэ зорилго урдаа табиһан фашистнуудай хархис политикые дэлхэйн арадта элирүүлэн харуулха хүдэлмэриие тус комиссиин гэшүүд һайнаар ябуулжа шадаа бэлэй гэжэ эндэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

— Рейхсканцеляриин таһалгануудые кино-фото зурагууд дээрэ буулгаха хүдэлмэриие кинооператор - документалист Ромен Карментэй хээ һэмди. Хэр бэрхэшээлтэй байбашье энэ хүндэтэй уялгаяа Ромен Карментэй богонихон болзорто һайнаар дүүргэжэ шадаа һэмди, — гэжэ Леонид Фёдорович Калашников намтай уулзахадаа хэлээ һэн.

Фашистнуудай муухай үйлэ хэрэгые гүйсэд элирүүлһэн Калашниковай фото-зурагууд дэлхэйн олон газетэ, журналнуудта толилогдоо.

Сэрэгэй командованиин шухала даабаринуудые эрхим һайнаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө Леонид Федорович Улаан одоной хоёр орденоор, Варшава, Берлин хотонуудые сүлөөлэлсэһэнэй түлөө дайшалхы хэдэн медальнуудаар шагнагданхай юм.

И. МАЛЬЦЕВ.

БАМ-да ЭЛЬГЭЭГДЭХЭ АШААН

Байгал далайгаар БАМ-да эльгээгдэхэ ашаа зөөхэ халуун хаһа хүрэжэ ерэбэ. Элдэб түхэлэй техникэ Баргажанай-Адагта буулгагдаад, Хойто-Байгалай аймаг ябуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: БАМ-да эльгээгдэхэ хүсэтэ тракторнууд Баргажанай-Адагай порт дээрэ ашаглагдахаар бэлдэгдэжэ байна.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

„РИТОКЕ" ГЭЖЭ КОНЦЛАГЕРЬТА ТЕЛЕФОН ХАНХИНАБА

Москвадахи радиогой редакци Чилиин «Ритоке» гэжэ концентрационно лагерьтай апрелиин 30-да телефоноор хөөрэлдэһэн байгаа. «Ритоке» гэжэ концлагерьта тамалагдан хаагдажа байһан Чилиин Коммунис партиин генеральна секретарь Луис Корваланда «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шан олгохо тухай соносхогдоһонһоо хойшо оройдоол 10 минутын үнгэрэмсөөр — Москвагай сагаар 21 час 10 минутада энэ хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө. Чилидэ 14 час 10 минута байба. «Шагна, Чили!» гэжэ үдэр бүриин программын шэнжэлэгшэ, Чилиин журналист Эдуардо Лабарка Москваһаа хэлэбэ.

Телефоноор хэгдэһэн энэ хөөрэлдөөнэй миндаһан дээрэ бэшэгдэһэн текстые Шэнэ һониной хэблэлэй агентство һаяхан абажа, уншагшадайнгаа анхаралда табина.

* * *

...барка: Алло, энэ Сан...гү?

...лефонистка: Тиимэ. ...: Юун тухай хэлэхэ ...?

...барка: Сеньорита, «Ри...» гэжэ лагерьтай нахолбожо үгыт.

...лефонистка: Тэрэ ямар ... байдаг юм?

...барка: Вальпараисо ...цида, Кинтерос хото ... байдаг.

...лефонистка: Халта хү... Сеньор, хаанаһаа ...нобта?

...барка: Би Москваһаа ...ноб.

...лефонистка: Москва... Болохо, болохо, мэнэ ... (Дуугай болоно). Ла... холбохомни.

...барка: Ехэ һайнта даа. ...лефонистка: Сеньор, хэнтэй хөөрэлдэхые хүсэнэбта?

Лабарка: Тэндэ дежурлажа байһан хүнтэй.

Телефонистка: Москваһаа тантай хөөрэлдэхые хүсэнэ. Холбоһууб. Хөөрэлдэгты.

Лабарка: Алло! «Ритоке» гү? Алло! Юуншье дуулданагүй!

Телефонистка: Сеньор, та дуугарха ёһотойт.

Лабарка: Минии хэлэхэдэ, харюу үгыл. Алло!

Эрэ хүнэй хоолой (ойлгогдоногүй).

Лабарка: Хэнтэй хөөрэлдэжэ байнабиб?

Эрэ хүнэй хоолой (ойлгогдоногүй).

Телефонистка: Тэрэ танай хэлэхые дууланагүй, сеньор. Хэрбээ зүбшөөгөө һаатнай, сеньор, дамжуулхадамни болохо.

Лабарка: Бидэ «Ритокетой» холбоо хээ гүбди?

Телефонистка: Тиигээ, гэбэшье хөөрэлдэжэ шадахагүй байнат. Танай хэлэхые тэрэ огто дууланагүй.

Лабарка: Сеньорита, минии хэлэһэн үгэнүүдые дамжуулжа үгэхыетнай гуйнаб.

Телефонистка: Зай, хэлэгты, сеньор.

Лабарка: Би Москваһаа хэлэнэб. Журналист Эдуардо Лабарка Москвагай радиоһоо хэлэжэ байна. Тэндэ тамалагдан хаагдажа байһан Луис Корваланда тон шухала мэдээсэл дамжуулха ёһотойбди.

Телефонистка: Зай, хүлеэгты, энээниие дамжуулан хэлэтэрни хүлеэгты. (Дуугай болоно). Зай, хэлэгты, сеньор.

Лабарка: Эб найрамдал хамгаалһанай түлөө Ленинскэ шан мүнөөдэр тэрээндэ олгогдоо. Энээниие дамжуулжа шадаха гээшэ гүт?

Телефонистка: Халта хүлеэгты. (Дуугай болоно). Үшөө юумэ хэлэхэ гүт, сеньор?

Лабарка: Тиигэхэ, Эб найрамдалай түлөө, хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтын түлөө тэмсэдэг дэлхэй дээрэхи эгээл элитэ мэдээжэ хүнүүдтэ хоёр жэл соо нэгэ удаа энэ шан олгогдодог юм гэжэ хэлэхые хүсэнэб. Энэ шан мүнөө тэрээндэ олгогдоо гэжэ шорон түрмэдэ хаагдажа байһан Луис Корваланда дамжуулхые хүсэһэн байгаабди.

Телефонистка: Халта хүлеэгты. (Дуугай болоно). Алло, сеньор.

Лабарка: Хэлээшыемни хэндэ дамжуулһан тухайдаа, тэрээндэ заабол дуулгаха байһан тухайдаа намда юу хэлэхэ байнабта, сеньорита.

Телефонистка: Хүлеэгты. (Дуугай болоно). Хүлеэгты. Алло, сеньор.

Лабарка: Алло.

Телефонистка: Энэ мэдээсэл Луис Корваланда дамжуулжа шадахаб, энээниие тэрээндэ дуулгахаб гэжэ тэрэ намда хэлээ. Зүгөөр тэрэ нэрэеэ хэлэжэ шадахагүй байна.

Лабарка: Һайнта даа. Үглөөдэр бүхы дэлхэй дээгүүр тэмдэглэгдэхэеэ байһан Майн 1-тэй, ажалшадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын һайндэртэй дашарамдуулан, Москвагай радиогой ба бидэниие шагнагшадай үмэнэһөө Луис Корваланда, тэндэ тамалагдан хаагдажа байһан бүхы хүнүүдтэ халуун амар мэндэ хүргэхыетнай Таниие гуйха хүсэлэнтэйб.

Телефонистка: Хүлеэгты. (Дуугай болоно). «Ритоке» соо бултыень дуулаа, сеньор.

Лабарка: Юун гэнэбта даа?

Телефонистка: Энэ хүн дууһыень дуулаа.

Лабарка: Зай, сеньорита, нэрэеэ хэлэжэ шадахагүй гүт?

Телефонистка: Үгы, шадахагүйб, сеньор... Шадахагүйб...

Лабарка: Зай яахаб, сеньорита. Юрэдөө, Москвагай радиодо ехэ туһа хүргэһэндэтнай би Танда баяр хүргэнэб.

(АПН).

хилын саанаһаа
ТЕЛЕФОН-ТЕЛЕГРАФ-РАДИО

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Советскэ Союзда болохоёо байһан һунгалтын урда тээхи кампаниин ябаса тухай, депутадта кандидадуудай һунгагшадтаяа уулзажа байһан тухай гадаадын хэблэл үргэнөөр бэшэнэ. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай ниислэл хотын Фрунзенскэ һунгуулиин округой ажалшадай түлөөлэгшэдэй урда хэлэһэн үгые газетэнүүд дэлгэрэнгыгээр толилбо. Урдахи һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн дүрбэн жэл соо Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет арад экономико, эрдэм наука ба соёл культура хүгжөөлгэдэ, уласхоорондын оршон байдалда оронойнгоо хараа бодолые бэхижүүлгэдэ ехэ амжалтануудые туйлаһан тухайнь элирхэйлэн гэршэлһэн тоо, баримтануудые газетэнүүд тунхаглана.

Совет космонавтнууд Петр Климук, Виталий Севастьянов гэгшэдэй «Салют-4» гэжэ замбуулинай станци дээрэ научна шэнжэлгэнүүдэй, туршалгануудай программаяа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһан тухайнь гадаадын хэблэл мэдээсэнэ. Станциин түхеэрэлгэнүүд гэмгүй һайнаар хүдэлнэ, космонавтнуудай бэе һайнууд гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Чехословакиин соёлой үдэрнүүдэй Советскэ Союзда нээгдэһэндэ зорюулагдаһан материалнууд Чехословакиин газетэнүүдэй хуудаһанууд дээрэ ехэ һуури эзэлнэ.

Түрүүшын хахад жэл соо Кубада саахарай тростник һуулгалгын түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байһан тухай Гаванын «Гранма» газетэ мэдээсэнэ.

Нефть худалдадаг оронуудай эмхиин — ОПЕК-гай ээлжээтэ сессиин Габоной ниислэл хотодо боложо дүүрэһэн тухай газетэнүүд Либревильһээ мэдээсэнэ.

Испаниин хэдэн арбаад мянган ажалшад июниин 11-дэ үнгэргэгдэһэн «тэмсэлэй үдэртэ» хабаадаа. Нюуса байдалда ороһон демократическа эмхинүүдэй уряагаар тэрэ эмхидхэгдэһэн байна.

(ТАСС).

БОНН

АЛИ АЛИНДАНЬ АШАТАЙ ТУҺАТАЙ

ТАСС

Экономическа, научно-техническэ харилсаа холбоо тогтоохо СССР-эй — ФРГ-гэй комиссиин 5-дахи сесси һаяхан Бонндо болобо. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Н. Новиков — СССР-эй делегациие, ажахын федеральна министр Г. Фридерихс ФРГ-гэй делегациие толгойлоо.

СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондо экономическа, научно-техническэ харилсаа холбоо хүгжөөхэ асуудалнуудые комисси хаража үзөө гээд хамтын коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев болон совет бусад хүтэлбэрилэгшэдэй федеральна канцлер Г. Шмидттэй, гадаадын хэрэгүүдэй федеральна министр Г-Д. Геншертэй 1974 оной октябрь һарада Москвада хэһэн хөөрэлдөөнүүд хоёр гүрэнэй хоорондохи экономическа, промышленна ба техническэ харилсаа холбооые саашадань хүгжөөлгэдэ шухала үүргэ дүүргэһэн байна гэжэ заагдаа.

1974 ондо хоёр ороной хоорондын худалдаа наймаанай эрьесэ нилээд хүгжэжэ, 2,2 миллиард түхэригэй болоһон байна гээд комисси сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэбэ. Энэ жэлдэ худалдаа наймаан улам үргэдхэхэ юм.

Хоёр ороной эмхинүүд, предприятинууд удаан болзоорой харилсаа холбооной проектнүүдые бэлдэхэ ба бэелүүлхэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ байна.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудта хоёр тала бүтэмжэтэй һайнаар хандана гээд сесси дээрэ тэмдэглэгдээ.

Комиссиин VI сесси 1976 оной хоёрдохи кварталда Москвада үнгэргэгдэхэ юм гээд үгэеэ ойлголсоо.

ПРАГА

БҮРИМҮҺЭН ДЭМЖЭНЭ

ТАСС

ЧССР-эй Федеральна суглаанай Арадай палата ба Национальностьнуудай палата хамтынгаа заседани дээрэ тогтоол батални абаба. Бүхы оронуудай арадуудта, парламентнуудта ба правительствануудта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай, Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ Союзай правительствын хандалгые бүрин дэмжэжэ байһанаа энээн дотороо тэмдэглэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй эсэшэ сусашагүйгөөр бэелүүлдэг совет гадаадын политикын үндэр ехэ зорилгонууд социалис хани нэгэдэлтэ бүхы оронуудай аша туһада харюусана.

КПСС-эй XXIV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ, социалис оронуудай аха дүү ёһоной нэгэдэл ба дэлхэйн бүхы хүсэнүүдэй ажал ябуулгануудай нэгэдэл бэхижүүлгэдэ, бүхы дэлхэй дээрэ хүгжэлтэ дэбжэлтэ хангалгада ЧССР саашадаашье эдэбхитэйгээр хабаадаха юм.

ВАШИНГТОН

БЭЛЭДХЭЛ ДҮҮРЭЖЭ БАЙНА

ТАСС

Совет-американ хамтын туршалга июлиин 15-да замбуулинай дайдада хэгдэхэ юм. Энээндэ бэлэдхэл түгэсхэхы шатадаа орожо байна. Түхеэрэлгэнүүдые бэлдэлгэдэ хабаатай бүхы хүдэлмэри бэелүүлэгдээ гэхэ гү, али түсэбэй ёһоор дүүргэгдэжэ байна гээд американ талаһаа «Союз» — «Аполлон» гэжэ программын директор Честер Ли ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. Замбуулинай хоёр онгосо космодромуудта абаашагдаад, эдэнэй экипажнууд һүүлшын һорилгонуудые хэжэ байна. Залан хүтэлбэрилгын түбүүдэй хоорондо холбоо тогтоолгын һорилго июнь һарын эсэстэ Москвада, Хьюстондэ үнгэргэгдэхэ юм.

«Союз» — «Аполлон» гэжэ онгосонуудай хамтын ниидэлгын удха шанарые сэгнэхэнь хүшэр бэрхэшээлтэй гэжэ Ч. Ли мэдүүлбэ. Замбуулинай энэ туршалгын үедэ онгосонуудые залгалдан холболдуулха түхеэрэлгэнүүдэй тон орёо нарин байлгые хангаха бшуу. Энэнь замбуулинай дайда шэнжэлхэ талаар СССР-эй, США-гай хоорондохи харилсаа холбооые саашадань үргэдхэхэ байна.

САЙГОН

УРДА ВЬЕТНАМДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Урда Вьетнамай революци ехэ илалта туйлаа. Гэбэшье революциин амжалта илалтануудые хамгаалхын түлөө тэмсэл үргэлжэлһөөр. Ниитын гурим сахиха, контрреволюционно хүсэнүүдэй харата муухай ябуулгануудые зайсуулха гээшэ революционно засаг захиргаанай шиидхэхэ гол зорилгонуудай нэгэниинь болоно гэжэ Сайгоной сэрэгэй-захиргаанай комитедэй түрүүлэгшэ генерал-полковник Чан Ван Ча гадаадын хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлээ. Контрреволюциин хорото ябуулганууд эмхигүй, таһархай байна. Гэбэшье орон доторхи байдал һайжаруулха хэрэгтэ һаад тойбо татана. Тиимэһээ эдэ бүгэдэнтэй эрид тэмсэхэ ёһотойбди гэжэ Чан Ван Ча хэлэбэ.

Шэнэ байдал байгуулгада эдэбхитэйгээр хабаадаха уряатайгаар сэрэгэй-захиргаанай комитет урдын сайгон захиргаанай алба хаагшадта хандаа.

ПАРИЖ

Ж. ШИРАГАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Премьер-министр Ж. Ширак сенадта үгэ хэлэхэдээ, Францин гадаадын политикын асуудалнуудаар мэдүүлгэ хэһэн байна.

Һүүлэй һаранuудта Франциин ба Советскэ Союзай хоорондохи харилсаае хүгжөөлгэдэ шухала шэнэ алхамууд хэгдээ гэжэ Ж. Ширак тэмдэглээ.

Президент В. Жискар д'Эстэнэй ба КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хоорондо 1974 оной декабрь һарада Рамбуйедэ үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөөнүүд Франциин, Советскэ Союзай хоорондын экономическа, соёлой харилсаае Франциин хүгжөөхэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһые элирхэйлэн харуулаа гээд тэрэ хэлэбэ. Хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаае хоёр гү, али гурба дахин үргэдхэхэ гэһэн шиидхэбэри Франциин правительствын түсэбүүдые элишэлэн харуулна.

Президент В. Жискар д'Эстэнэй энэ намар СССР-тэ ерэхэеэ байһан ушар хоёр ороной хани барисаае, харилсаа холбооые улам хүгжөөхэ гээд этигэн найдажа байһанаа премьер-министр мэдүүлээ.

ЛУИС КОРВАЛАНИИЕ СҮЛӨӨЛХЭ

ТАСС

Чилиин Коммунис партиин Генеральна секретарь Луис Корваланай бэеын муудаһантай, сэрэгэй-фашис захиргаанай хорото муухай ябуулгануудые хэхэ гэһэн һэдэлгэтэй дашарамдуулан, тэрэниие дары түргөөр сүлөөлхын түлөө дэлхэйн олониитэ эрид шууд тэмсэнэ.

ГАВАНА. Луис Корваланиие сахин хамгаалха ябуулгаяа дэлхэй дээгүүр үргэдхэхэ уряатайгаар бүхы оронуудай олониитэдэ хандаха шухала гэжэ «Гранма» газетэ бэшэнэ. Фашис хунта хоёр жэл тухай саг соо тэрэниие хашажа харшалжа, зэрлиг дошхоноор хэһээхэ һэдэлгэ гаргажа байна гээд газетэ бэшэнэ. Зүгөөр эдэ һэдэлгэнүүдынь буруу һүрэнэ. Луис Корвалан зугадан тэрьедэхэ һанаашалга хээ гэһэн худал хуурмаг шалтагаанаар үгы хэхые хунта түсэблэжэ байна.

БЕРЛИН. Луис Корваланиие алаха гэһэн Пиночедэй хунтын хараа бодолые ГДР-эй хүн зон гүнзэгы сэдьхэлһээ буруушаана. Тэрэниие хамгаалха ябуулганууд орон дотор улам эдэбхижэнэ.

(ТАСС).

НЬЮ-ЙОРК

КИПРТЭХИ БАЙДАЛЫЕ ЭБЭЙ ЁҺООР ШИИДХЭХЭ

ТАСС

Киптэхи байдал айхабтар шахардуу шанга, аюултай байна гээд ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм элирхэйлэн тэмдэглээ. Гол асуудалнуудаар хэлсээнэй баталагдатар нимэ байдал тогтохо байна. ООН-ой Генеральна секретарь Аюулгүйн Соведтэ элидхэл хэхэдээ, энээндэ хабаатай талануудай хоорондо, нэн түрүүн Кипрэй хоёр бүлэгэй түлөөлэгшэдэй хоорондо хөөрэлдөөнүүдые хэһэнэй ашаар хэлсээн баталагдаха юм гэбэ.

Хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, эндэхи байдал гуримшуулхые оролдохо ёһотойбди гээд этигэн найдажа байһанаа К. Вальдхайм мэдүүлээ.

ВАШИНГТОН

ТЕЛЬ-АВИВАЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР ВАШИНГТОНДО

ТАСС

Албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Израилиин премьер-министр И. Рабинтай президент Дж. Форд уулзажа хөөрэлдэбэ.

Энээнэй урда тээ президент Дж. Форд АРЕ-гэй президент А. Сададтай июль һарын эхеэр Зальцбург хотодо уулзажа, Дүтын Зүүн зүгэй байдалые заһаруулха асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ һэн.

Хөөрэлдөөнүүдэй үеэр ямаршье шиидхэбэри абтаагүй, зүгөөр саашадаа зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдые хэхэб гэжэ Дж. Форд тиихэдэ пресс-конференци дээрэ мэдүүлһэн юм.

Американ хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Тель-Авивые Холбоото Штадуудай улам үргэнөөр дэмжэхыень Рабин туйлаха зорилго урдаа табина. Хоёр хахад миллиардһаа үлүү долларой сэрэгэй ба экономическа туһаламжа США Израильда үзүүлхэ ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Уран гартанай эди шэди.

Шогууша Мархай.

Уран шүлэг, таабари.

МҮНГЭН ПОЭМЭ

БИ ТИИХЭДЭ бишыхан ябааб. Теэд түргэн урасхалтай Маарагтын голой саанахи Зүүн гүүртэ үдэр бүри ошодог бэлэйб. Ялархаб. Тэндэ түргэн хүрэжэ, үльгэр шэнги һайхан юумэ хараха ёһотойб...

Үбүүдэй үни хада бодоод, ажалаа эхилһэн байха. Нюдэнэй һаргама ялагар хутага хуй хоёрые хара саарһаар аршажал һууха. «Яһала ялайнхай ха юм, үшөө ямар болгохоо һанаа гээшэб» гэжэ бүтүүхэн гайхагша һэм. Хажуудань мүнгэн гааһан хэбтэхэ. Тэрэнээ баһа аршаха гээбы.

Гааһаниинь «магнайдаа» улаан табан хушуутай. Тэрэнине Үбүүдэй улаан шүрөөр хээ юм. Одоной хоёр тээгүүр балта, хадуурнууд. Дээгүүрнь, доогуурнь — угалзанууд.

Мүнгэн эшэтэй хутагань — эрэ хүнэй. Мүнгэн эшэнь баһал элдэб һиилүүртэй. Мүнөө һанахадам, табан хушуун, балта хадуур хоёр һиилээтэй һэн ха.

Сагаан мүнгэн хуй дээрэ колхозой баян түүхэ багтаһан байгаа. Үргэн талын дунда бэлшэжэ ябаһан адуун һүрэг, үхэр, хони ямаан болон ой модон, Үбүүдэй дархан түрэл артелиингээ (мүнөө Яруунын аймагай «Победа» колхоз) түүхые уран гарайнгаа эди шэдеэр мүнгэн дээрэ һиилэһэн байгаа ха юм.

— Үбүүдэй мүнгэн гааһа, хутага дархална. Сталинда бэлэг болохо юм ха, — гэжэ зон хэлсэдэг һэн.

Үбүүдэй бэе муутай боложо, ниитын ажалда ябахаяа болиһон хүн байгаа гээшэ бэзэ. Тиимэл хадаа бүхэли үдэр гэртээ һуужа, «мүнгэнтэй носолдодог» байгаа бэзэ. Тэрэ хүдэлмэридөө бүхы уран бэлигээ, бүхы шадабаряа, сагаа үгэдэг байгаа.

Сэбэгэй Үбүүдэй нютаг соогоо суутай мүнгэшэ нарин дархан байгаа. «Гартаа бариһан лэ мүнгэниинь эд болошодог» гэжэ нютагай зон хэлсэдэг һэн. Эхилһэн юумэеэ тиимэ удааншье носожо һуудаггүй гэлсэдэг бэлэй.

Зүгөөр, дээрэ хэлэгдээшэ мүнгэн гааһа, хутага, хуй гурбые яһала носоһон байха. Ухаангүй ехэ оролдосо гаргаһыень һанахада, үнэхөөрөө тэдэниие тон харюусалгатай, тусгаар лэ захилаар дархалжа байгаа һэн гээбы. Юундэб гэхэдэ, манайхи республикынгаа искусствын туйлалтые Москвада харуулха гэжэ бэлдэжэ байһан байгаа.

ТЭРЭ ХОЛЫН 40 ондо хамаг уран бэлигээ зангидажа, гааһа, мүнгэн хуйтай хутага хэжэ һууһан Үбүүдэйн дүрэ минии сэдьхэлдэ мартагдахагүйгөөр үлэнхэй юм. Хутагынгаа эшые гү, али хуйгаа хара саарһаар ялайшатар аршажа һууһан Үбүүдэйн нюдэн хурсаар шэртэгшэ бэлэй. Урал дээрэнь зурыһан хара һахал нарин хара шарайень шэрүүбтэр болгохо. Хүхэ сатин самсынгаа хамсые шамажархинхай. Сарбуугайнь, гарайнь һудаһанууд хүхэрэлдэжэ, гүрдылдэшэнхэй.

— Ятараа харанабши, басаган? — гэжэ Үбүүдэй дуугай байдалые таһалха. — Наашаа ерээд харыш даа. Гараараа барижа болохогүй. Дүтэһөө харахада яаха һэм даа...

Өөрөө үноөхидүүлээ аршажал, аршажал һууха. Уран бэлигэйнь ордоһон сооһоо мүндэлһэн бүтээлнүүдээ холын замда ябуулхаһаа урда һүүлшынхиеэ аршажа һуугаа һэн ха гү?

Тэрээнһээ хойшо тэрэ бүтээлнүүдыень би хараагүйб. Москва эльгээгдэжэ, нэрлэгдэһэн хүндөө хүрэһэн юм гү, али ямар нэгэ музейн санда хадагалаатай хэбтэдэг ха гү — хэлэхэ аргам үгы.

Мүнөө һанахадам, Үбүүдэй поэмэ бэшэжэ һууһан уран шүлэгшые һануулдаг. Тиимэһээ тэрэнэй бүтээлнүүдые **мүнгэн поэмэ** гэжэ нэрлэхэ дурамни хүрэнэ.

ҮБҮҮДЭЙ гэжэ саарһан дээрэ бэшэгдэһэн нэрэнь бэшэ. Тэрэ хадаа эрхэ нэрэнь байгаа. Сэбэгэй олон басагад соо ганса хүбүүн байгаа. Теэд нютаг зон соогоо **Үбүүдэй дархан** гэжэ алдаршаһан хадань, бишье тиигэжэ бэшэбэб.

Хүндэ үбшэндэ нэрбэгдэһэн Үбүүдэй дархан дайнай эхилээд байхада наһа бараһан юм. Зүгөөр тэрэнэй гараар бүтэһэн юумэнүүд зоной дунда таранхай, хүнэй нюдэ баясуулжа байдаг. Харин наһанайнь эгээл гоё бүтээлнүүд — мүнгэн гааһан, хутага,хуй гурбан — тэрэнэй мүнгэн поэмэ баһал нэгэтэ хадагалаатай гэжэ би этигэнэб.

Ц. ДОНДОГОЙ.

Цыдып ЖАМБАЛОВ

АЛДАРТА КОСМОНАВТ —АГЫН ХОНИШОНОЙДО

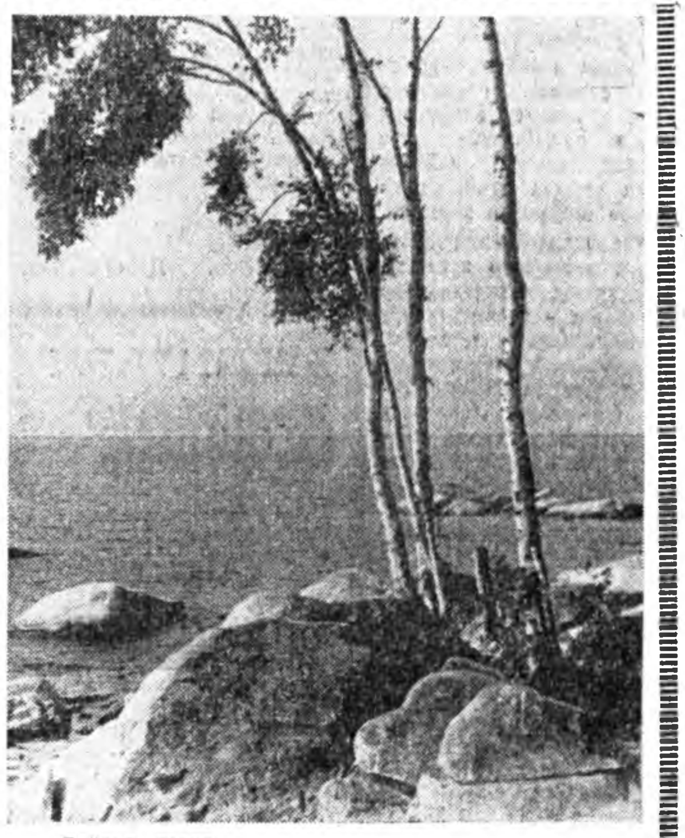
(Баллада)

Апрель һара...
Апрель һара...
Аза талаантай
хабарай һара.
Апрель —
алтан дэлхэйдэ
агуу Ленин мүндэлөө.
Апрель —
аша хүбүүниинь
замбуулинда дэгдээ.
Нюуса нүгөө дэлхэйе
нэн түрүүн
Нюдөөрөө хараһан,
нэрээ нэрлүүлһэн
Юрий Гагаринай
мүнхэ дурасхаал
Юртэмсэ дэлхэйдэ —
хэтэ мүнхэл!

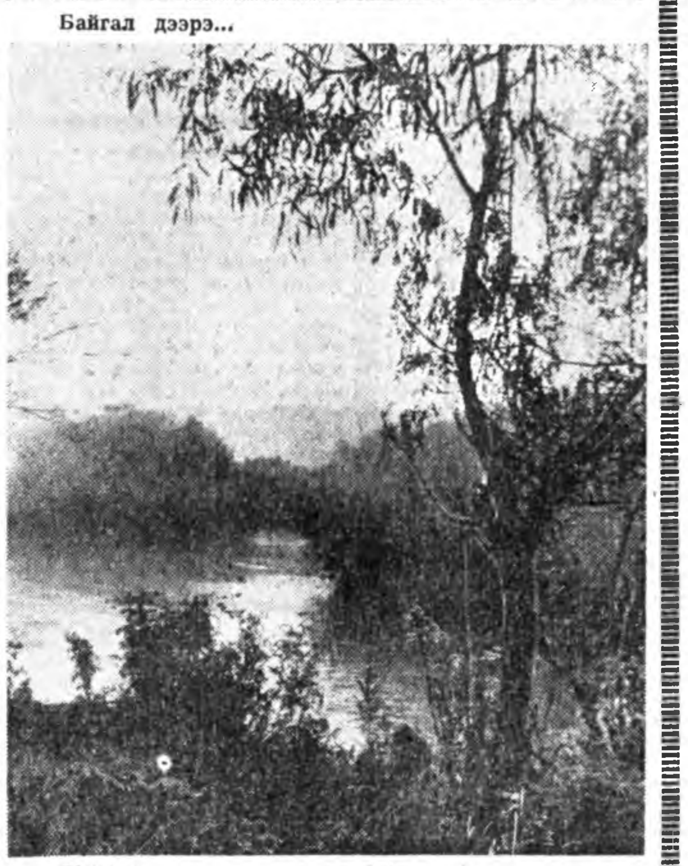
• • •

Байконор...
Байконор...
Байгаа ёһотой тиимэ нуур.
Мүнөө тала —
алдар соло,
Мүшэдтэ хүрэтэр
зуралзамал холо!
Ошон галта
онгосо-корабльнууд
Ошоно, бусана
өндоо түби олоод,
Ган булад
зоригоо харуулна,
Гагаринай зам
дам саашань дамжуулна,
Байконор...
Байконор...
Баранай сэдьхэл
татаа холуур.
Тэндэһээ, газарһаа
тэмсэл эхилээ,
Тэнгэри тээшэ
харгы зам эхилээ.
Ухаата Циолковскиин
хушуута һолирнууд
Гадаада дэлхэйе
гаталан гараал,
Эрэлхэг космонавт
Эрдэм наукада
илалта асараал.
Байконор...
Байконор...
Баранай сэдьхэл
доһолгоо холуур!
Хара-Нуур...
Хара-Нуур...
Хангилай талын
юрын нуур.
Байконоршье.
космодромшье бэшэл, —
Байгал шадарай
багахан бууса гээшэл.
Байконорһоо
замбуулин ниидээд,
Байгал шадарай
тала дайда шэглээд,
Казахстан бэшэ,
Хангил нютаг
Космонавт буухань
гэлсээ гэдэг.
«Хара-Нуурнай
Байконор бэшэ,
Космодромшье бэшэ,
баахан гээшэл,
Шамарлан, голонгүй
буужа ерэхэ гү?
Шамдаял, угтаял!» —
гэлдээшье бэшэ гү?
Харин...
Харан гэһээнь —
Хангил нютагай
Хара-Нуурай
Кошарын газаа
өөрөө бэеэрээ
Космонавт Филипченко
буужа ерээ.
Залуу хонишон
Содномдашиев
Зааха зүрхэсэн,
сэдьхэлээ хүдэлгэн.
Замбуулинай баатарай
гар бариба,
Золгожо буряадаар
гэртээ уриба.
Тиигэхэ зуураа
хонишон юундэшьеб.
Иигэжэ дээрээ
ортобоб гэжэ,
һанаата болоно,
һамгандаа эмнинэ:
«Манайда иимэ айлшан
түрүүшынхиеэ» гэнэ.
«Орохо гээшэ гү,
үгы гээшэ гү?»
Ойлгожо ядана, маргана,
Оршон тойрон
суглараһан хүнүүд
яашагүй омогорхоно.
Һээышье гэр байг,
модоншье гэр байг —
Һэнгэргүйхэн
айлшан ороно.
Теэд, нютагайхид
замбуулинай бэшэ хадаа,
Тэрэ хүниие ойлгожо ядаа:
Гараа холоһон
хонишон хүндэ
Гараашье үгэхэгүй
гэжэ һанаа.
...Хүндэтэ айлшамнай
хүн лэ шэнги хүн,
Хүнүүдтэ гараа үгэнэ,
мүн
Заахан үхибүүдэй
һамбай эльбэнэ,
«Замбуулинда ниидэхэ гүт?
Заатагүй шиидэхэт!» —
гэнэ.
Юрий Гагарин гү,
али энэ айлшамнай
Юрэл замбуулинаар
аяншалаа бэшэл —
Хүрьһэтэ газар,
хара ажал гээшэмнай
Хүнэй хүсэл
бэелүүлдэг эршэл!
Дэлхэйе тойрон,
замбуулинаар зуралзан,
Дээрэһээ бүгэдые
хараа бэзэ:
Байконор,
Хара-Нуур,
Байдалыемнай,
хонидыемнай
шэртээ бэзэ...
Алдарта космонавт
Агын хонишон хоёр
Алдар солото
ажалша хоёр —
Совет гүрэнэй
адли тэгшэ эрхэтэн,
Соло суунь
бүри суурхаал, эршэдэн,
Байконор... Байконор...
Баранай сэдьхэл
татаа холуур..
Хара-Нуур... Хара-Нуур
Хангилай талын
юрын нуур...
Космонавтшье,
хонишоншье —
Холые зориһон нэгэ хүн.
Байконортошье,
Хара-Нуурташье
Байхал хододоо
совет хүн!
Байконор... Байконор...
Байхал ёһотой тиимэ нуур:
Юһэн эрдэнеэр
андалдашагүйгөөр
Юумэ үзэһэн,
Юртэмсын
нэгэ нюур!
Хара-Нуур... Хара-Нуур...
Ханинар,
хони мал,
аршаан булаг....
Хангил нютаг, тангил нүхэд..
Халюун талымнай домог
болог!

Энэ — һурша,
Энэ — эршэ,
Энхэ байдалай нангин
гэршэ!

Байгал дээрэ...

Маната үглөөгүүр...

П. ЯХНОВЕЦКИИН фотонууд.

БУРЯАДАЙ ТЕАТР— ХҮРШЭНЭРТӨӨ

Агын Буряадай национальна округой ажалшад, алба хаагшад ба колхознигууд жэлһээ жэлдэ Буряадай АССР-эй Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ драмын театрай ээлжээтэ гастролиин зүжэгүүдые хүлеэжэ байдагынь мэдээжэ юм. Буряадай суута лирик Ц-Д. Дондокова республикын искусствын габьяата ажал ябуулагша Ф. С. Сахиров хоёрэй «Дабһанай амтан», уран зохёолшо Доржи Эрдынеевэй «Эртын хюруу» гэһэн шэнэ зүжэгүүдые шадабаритай һайнаар наадажа, үргэн олон харагшадай зүгһөө үндэр сэгнэлтэдэ хүртэжэ ябанад.

Зүжэгүүдтэ наадагшад Агын харагшадта үнинэй мэдээжэ болонхой. Буряадай АССР-эй арадай, РСФСР-эй габьяата артист Д. Д. Дондуков, Буряадай АССР-эй габьяата артистнар Валентина Амханова, Дагзама Чимитова, артистнар М. Елбонов, Ц. Базарон, М. Бальжинимаев, В. Кондратьев, Б. Будаев, Б-Х. Рабданова болон бусад эрхим һайн наадагшадаа харагшадай дура сэдьхэл татана.

Илангаяа Агын нютагай колхозой ажабайдалай шэнэ хубилалтые зураглаһан «Эртын хюруугай» геройнуудые алишье талаарнь айхабтар тодоор наадагшад — Л. Дондуков, Д. Чимитова, В. Амханова, М. Елбонов, Б. Будаев, В. Кондратьев. Агаһаа урган гараһан залуу артистнар Мунко Бальжинимаев, Цыцык Базарон, Базар-Ханда Рабданова гэгшэд Сахюурта нютагайхидые бодото дээрэнь бэелүүлэн наадажа, улад зоной сэдьхэл хүдэлгэн урмашуулаа.

Буряадай драмын театрай энэ хоёр зүжэг манай Агын округто урда урдынхиһаа үлүү амжалтатай ябана. Нэгэ зүжэгэйнь ехэнхидээ үдэрэй хоёр удаа наадагдажа, харагшадай нэрьемэ альга ташалганда хүртэнэ. Мүнөө Буряадай бүлэг артистнар Агын аймагай үһан голой хойто бэсын колхозуудта, округой түб һууридта магтаалтайгаар наадажа үнгэрөөд, июнин эхеэр Могойтын аймаг оробо. Гэндэһээ Онон голые үгсэн гаража, Агын аймагай урда талын колхозуудаар дамжан, Дульдургын аймаг ороходо юм.

Ага нютагаар ябааша артистнартаа амжалта хүсэе.

Б-Н. ДАРЖАЙН.

Б. НАМСАРАЙН.

ҮНГЭТЭ ҺАЙХАН СЭСЭГҮҮД

Дэлхэй дээрэ
үнгын уһатай
далайнууд байдаг.
Шара сагаан,
хара улаан.
Шара далайһаа шанага уһа,
Сагаан далайһаа аяга уһа,
Хара далайһаа халбага уһа,
Улаан далайһаа ууха уһа
удхаад, худхаад,
Байгал далайнгаа
балга уһа нэмэхэдэм,
Баггүй эреэхэн
будаг болон эдьхэршэбэ.
Найман зүг,
наранһаа наашаа сасахадам,
Үнгын һайхан
сэсэгүүд болон һалбараад,
Үргэн дайдыем
үнгэлэн һайханаар толоршобо.

ДУУМНИ

Дуумни, ши, дуумни,
Галуун шубуундал ганганан,
Газарай холо руу ниидыш!
Дуумни, ши, дуумни,
Хаялгын булагтал бурьялан,
Харьялан, мэлмэрэн урдыш!
Дуумни, ши, дуумни,
Хадын абяандал сууряатан,
Хизаарһаа хизаарта ханхиныш!
Дуумни, ши, дуумни,
Хөөбэр үрэдэл хиидэн,
Хүрьһэтэ газарта шэнгыш!

Би, Мархай, Догой гэжэ нютагай эхин һургуулиин дүрбэдэхи класста һуража байгааб. Нэгэтэ һургуулидаа ерэхэдэмни, колхозой мэдэлдэ ороһон гулваагай дал соохоо үргэжэ гүйлдэһэн үхэрнүүд тухай үхибүүд хөөрэлдэжэ байба.

— Юундэ колхозой үнеэд хашаагаа хаха түреэд, һүни бүхэндэ гүйлдэшэнэ гээшэб? — гэжэ байгаад үхибүүд намһаа асууба.

Үетэн нүхэдтөө нэгэ юумэ зохёожо хөөрэхэ миниишье дуран хүрэбэ. Хэшээлэй хонхо ханхинажа, бидэнэр һуури һууридаа һуубабди. Колхозой байдалда ангиин дайсадай хоро хүргэдэг тухай, амбаартай тараяень, сомоотой үбһыень галдадаг тухайнь багшамнай бидэндэ хөөрэжэ захалба. Ухайш даа, минниитнай толгойхондо зохёол түрэжэ захалба. Уданшьегүй утын забһарлалга боложо, үхибүүд шууялдаһаар газаашаа гараба.

— Зай, Мархай, юун гэжэ һананаш? — гэлдээд, үетэн нүхэдни намайгаа тойрошобод.

Би түрүүшынгээ зохёол тэдээндээ иигэжэ хөөрэбэб:

— Барагар харанхы һүни болоходонь, би гулваагай үхэрэй далай газаа ошоод хэбтэжэ байбаб.

— Ой, айгаагүй гүш? — гэжэ үхибүүд шууяба.

— Абяагүй байгты! — гэжэ томоотойгоор хэлээд, би саашань өөрынгөө зохёол үргэлжэлүүлбэб, — Тиигээд лэ, олбо шубуун шэнги газарта няалдаад лэ хэбтэжэ байтарни, шара торгон тэрлиг хэдэрэнхэй Енховын гулваа тээ саанаханамни бии болоод, гуулин түмэрөөр хэһэн алталиг шара сан малгайнгаа хажуу хүбөөень ханхинаса няһалаад абаба.

— Зай, зай! Тиигээд? — гэлдээд, лэ үхибүүдшье намайгаа тойроод, амилангүй шахуу шагнажа байбад.

Хүхишэһэн би уралаа долёожо байгаад, үшөө саашань зохёожо оробоб:

— Енховын гулваа шара торгон тэрлигээ шубуунай дали мэтэ хоёр тээшэнь налбайлган дэлээд, үхэрэй дал руу гүйжэ ороод, арбагайдахадань, колхозой үнеэд хоёр тээшээ хаха бутаран хашаагаа дэлбэ түреэд гүйлдэшөө! — гэжэ хөөрэбэб.

Зүгөөргүй удаан амаяа ангайлдашоод абяагүй байһан үхибүүд:

— Тиигээд гулваа яагааб? — гэжэ нэгэ доро асуубад.

— Шара торгон тэрлигээрээ дали хэжэ, хэды дахин һэбеэд, өөдөө ниидэн-хиидэн арилшоо, — гээд хэлэбэб.

Үетэн нүхэдни гайхалсаһандаа абяагүйгөөр нюур нюураа харалсажа байбад. Теэд хонхын абяан дуулдажа, бидэнэр һургуули руугаа шууяһаар гүйлдэжэ оробобди.

Даширабдан БАТАЖАБАЙ

МАРХАЙН ТҮРҮҮШЫН ЗОХЁОЛ

Шог рассказ

Үглөөдэрынь һургуулидаа ерэхэдэмни, багшамнай намайе дуудажа таһаг соо оруулаад:

— Зай, хэн шамда Енховын гулваа үхэр арбагайдаа гэжэ хэлээб? — гээд эридээр асууба.

— Хэншье хэлээгүй! — гэжэ байгаад арсабаб.

Энэ үедэ манай нютагай участково милиционер орожо ерэбэ.

— Зай, хэн хэлээ гэнэб? — гэжэ тэрэ милиционер багшаһаа асууна.

— Хэлэжэ үгэнэгүй.

— Намдашни хэлэнэ ааб даа! Зай, Мархай, сүлөөхэн газарта ошожо хөөрэлдэе! — гэжэ байжа дуугараад, тэрьелнэ аа гү гэһэндэл халхагар хамсыһаамни бажуугаад, газаашамни хүтэлбэ.

Манай һургуули заахан гэр соо бани хэһэн байгаа. Тэрэ бани соо намайе хүтэлжэ абаашаад, үүдэеэ хааха мүртөө шэбхэдэжэрхёод, халуун уралда бидэнэй бэеэ шарадаг наар дээрэ намайе һуулгаба.

— Зай, хүбүүхэн, хэн шамда гулваа тухай хэлэхыешни заажа үгөөб? А-а! — гээд бадарганаар үгэеэ эхилбэ.

Би арсадагаараал таһа арсаад байнаб.

— Хэн хэлээб гэнэм! — гэжэ бадашаад шангаар шэхыемни мушхажархиба.

— Хэншье хэлээгүй!

— Үнэнииень хэлэ! Энэшни ангиин дайсанай үгэ! Хэн хэлээб гэнэм? Хэлэһэн хүнэйнгөө нэрэ хэлээгүй һаа, түрмэдэ һууххаш! — гээд бардам хоолойгоор бадашан тооной занаба.

Уруугаа хараад, нюдаргынгаа ара талаар нюдэнэйнгөө нюлмаһа аршажа байгаад бархирха зуураа: «Хорчин Жабон хэлээ» гэжэрхёо һаамни яаха юумэ ааб? — гээд досоогоо бодобоб.

— Хэн хэлээб?

— Хэншье хэлээгүй! Би өөрөө зохёогооб! — гэжэ хамар дороо хэлээд лэ, бархиржа һуубаб.

Удаан саг соо милицио-
нер намай мушхэжэ зобо...
һонойнгоо һүүлээр ташаг...
наса энеэжэрхибэ. Дан ехээр
ноёрхожо байһандаа гү, али
минии «өөрөө зохёогооб»
гэһэндэ тэрэ энеэһэн ба...
гаа ёһотой.

— Яһала бэрхэхэн уран
зохёолшо боложо ябаа юум
байнаш! Энээнһээ хойшо
нигэжэ худалаар юумэ зо-
хёохоёо болёорой! Тон...
саашаа!...

О-о-е-даа!.. Хүлһэ нюлм...
һан хоёроо хоёр гараар...
аршаһаар бани сооһоо гү...
жэ гарабаб. Газаа ябаһан
нүхэдни намайгаа хараад:

— Мархай, банида, ха-
луун уралда сохюулж...
байһанаа гараба гүш? М...
нөө бани түлеэ юм гү? —
гэлдэбэд.

— Түлеэ! Амаргүй ха-
луун уралтай бани байн...
— гэжэ хэлээд, түргэхэнөө
саашаа ябашабаб.

Эгээл энэ үедэ: «Наһа
раашье юумэ зохёожо хө...
рэхэеэ болёоб» гэжэ тан...
ригаа үгөө бэлэйб. Заата...
шатараа бархирһан юумэ гэ...
тээ харижа ябатараа, Н...
мын Тагар гэжэ комсомо...
хүбүүнтэй золгоод, энэ ха...
маг болоһон ушар тухайга...
бүгэдыень сэхэ руунь хө...
рэжэ үгэбэб. Нимын Тага...
гэдэһээ тэбэрижэ байж...
удаан энеэһэнэйнгээ һүүлэ...
юушье дуугарангүй саашаа
ябашаба.

Үглөөдэрынь бүри һони...
суу тараба. Үнөөхи Ним...
Тагар хоёр аматай бу...
абаад, үхэрэй дал соо оро...
хэбтэһэн юм ха. Тэрэ һү...
үнеэдэй дүрд гэжэ хажу...
тээшээ үргэхэтэйнь хам...
Тагарай гайхал болоход...
үхэрэй далай хойто угла...
һаа хоёр түхэреэхэнүүд ...
галханууд бии боложо, у...
ганахадажа байба бш...
Комсомол Тагар удааран...
хоёр аматаяа нэгэ доро тэ...
гал тээшэ наяруулжархиһа...
байгаа. Үглөөдэрынь зон...
харан гэһээнь, нэгэ үхэ...
һэн бүдүүн хүзүүн хэбт...
бэлэй. Энэ бузарнай нүх...
һөө гараад, үнэр табин...
үхэр мал үргөөдэг байгаа.

ТААБАРИНУУД

Аржагар-буржагар торгоной
Ара үбэрынь танигдашагүй.
(Һэмжэ өөхэн).

Бай, бай сагаан
Байдалгүй сагаан,
Зүй, зүй сагаан
зүйдэлгүй сагаан.
(Саарһан).

Альганай шэнээн хабтаһан
Айл бүхэндэ гүйнэ.
(Бэшэг).

Хэлэхэнь хурдан,
Мартахань удаан.
(Бэшэг).

Харахада хүн шэнги,
ханхинахань түмэр шэнги.
Яагаа жэгтэй юм?
Ямар газарай дархан хэбэб?
(Толи-гэрэл).

Ута хара хүн
Утаһан дүрөөтэй.
(Утаан).

Зүһэниинь сагаан.
Зүрхэниинь халуун,
Эгсэ бэетэй,
Эреэн сээжэтэй.
(Һээы гэр).

Гунжан тэмээнэй хэбтэшэ
гурбан жэлдэ һаладаггүй.
(Гэрэй һуури).

Д. МАДАСОНОЙ
суглуулбариһаа.

БАЯСУУЛАА

Һаяхаг Баргажанай аймагай соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмэйхид Хурамхаан ерэжэ, эндэхи ажалшадые дуу хатараараа баясуулаа. Жэшээнь, республикын телевизионно конкурсын лауреат Алексей Мардаленов «Тэрэ хүбүүнэй түлөө», «Би шамайе тундра абаашахаб» гэжэ дуу ирагуу гоёор гүйсэдхөө. Тиихэдэ Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд Людмила Устьянцева Иван Антонов хоёр шог энеэдэтэй үгүүлэлнүүдые онсо өөрын маягтайгаар гүйсэдхэжэ, хүн зониие баясуулһан байна.

Баргажанай аймагай түрүү хонишон Самбуев буряад ду...нуудые хангюурдахадаа ...хөөрөөшье шадамар бай... Уран һайханай бүлгэмэй ажа...да эдэбхитэйгээр хабаадаж...жа, залуушуулда һайн жэш...харуулна. Гадна Эрдынеева Монтоева хоёр ород, буряад арадай хатар уян нугар...гаар гүйсэдхэһэн юм.

Хурамхаан нютагай хүн зо... Баргажанай соёлшодто баяр... хүргөөд, хожомоо ерэжэ бай...хыень уриһан байна.

М. БАТОИН.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-91, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Үглөөдэр — Соведүүдые һунгалга» — түрүү бэшэг. «Социалис мүрысөөнэй ябаса тухай материалнууд» — суглуулбари. Нүхэр Н. В. Подгорный һунгагшадтаяа уулзаба.

Хоёрдохи ба гурбадахи хуудаһануудта. Ажалшадай депутадуудай Соведүүдые һунгалгада зорюулагдаһан тусхай хуудаһанууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Гэрэл зурагууд хөөрэнэ». «Түрэл орон доторнай». «Аяншалга хүнэй бэеын элүүр энхэ байлгада туһатай» — И. Образцовой статья. Хилын саанаһаа. Сонос-холнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Время». Һунгагшадай нүхэр Л. И. Брежневтэй уулзалга тухай репортаж. 11.05 — Искусствын уран бэлигтэнэй концерт (үнгэтэ). 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Эсэгэ ороной космонавтикын хуудаһанууд». 13.30 — «Үглөөдэр — медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр академик Б. В. Петровский дамжуулгада хабаадалсана (үнгэтэ). 14.00 — Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй захилаар зохёогдоһон концерт. 14.30 — 14.40 — Забһарлалга. 14.40 — «Үхибүүдтэ — фильм». Уран һайханай телевизионно богони фильмүүд харуулагдаха. 15.45 — «Ан амитадай аймаг» (үнгэтэ). 16.45 — Телевизор харагшадай асуудалнуудта политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Жуков харюусана. 17.30 — «Эхэ ороноймни дуунууд». Концерт. Союзуудай Байшангай Колонно залһаа дамжуулга хэгдэхэ. 18.30 — «Время». Һунгагшадай нүхэр Л. И. Брежневтэй уулзалга тухай репортаж. 19.30 — «Журавлинадахи зун» — уран һайханай телевизионно фильм түрүүшынхиеэ харуулагдаха. 20.45 — «Совет ороной үхибүүд». «Сочинение в 3 «В». Телевизионно документальна фильм

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04519 Заказ № 0044